

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปริญญานิพนธ์

ของ

บพิตร ออมไธสง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เมษายน 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

31/10/2561

หน้า ๑

๑๑

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทคัดย่อ

ของ

บพิตร ออมไธสง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เมษายน 2546

๑๑ ๑๑/๑๑

บพิตร ออมโฆสง. (2546). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
ปริญญาโท. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์.ดร.กิติมา
ปรีดีดิลังและผู้ช่วยศาสตราจารย์.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา, ผู้ปฏิบัติ
การสอนและผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเปรียบเทียบ
ความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา, ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน ใน 4 ด้าน
ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรด้านบริหารทั่วไปและเปรียบเทียบความคาดหวัง
ของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตาม เพศ อายุ
ระดับการศึกษา รายได้ โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 587 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดจากการใช้ตาราง
ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 603) และวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple
Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็น ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 354 คน ส่วน ผู้บริหาร
สถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนใช้สุ่มเฉพาะเจาะจงจำนวน 23 คนและ 210 คน ตามลำดับ
เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย เป็น แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแล้วนำมาประยุกต์ขึ้นเป็น
แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และการใช้ t - test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมมี
ความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความคาดหวัง
ในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนมากทุกด้าน ผู้ปฏิบัติการสอนมีความคาดหวังในการเข้ามามี
ส่วนร่วมของชุมชนในระดับปานกลาง และผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังในการเข้ามามี
ส่วนร่วมของชุมชนในระดับปานกลางทุกด้าน

2. เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา กับผู้ปฏิบัติการสอน และ
ผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมมีความคาดหวังการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทุกด้านที่ระดับ .05

3. เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังการเข้ามามีส่วนร่วมด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่าง

4. เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังการเข้ามามีส่วนร่วมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังการเข้ามามีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

6. เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความคาดหวังการเข้ามามีส่วนร่วมด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่าง

A STUDY OF THE COMMUNITY PARTICIPATION IN PRIMARY SCHOOL
EDUCATIONAL ADMINISTRATION UNDER THE OFFICE OF KOHSAMUI
DISTRICT PRIMARY EDUCATION SURATTHANEE PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
BORPIT OMTHAISONG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
April 2003

Borpit Omthaisong. (2003). *A Study of the Community Participation In Primary School Educational Administration under the office of kohsamui distroct primary education surattanee province*. Master Thesis, M.Ed (Educational Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assc. Prof. Dr Kitima Predeedilok, Asst. Prof. Laddavan Kasamnat.

The propose of this thesis was two-fold. First, it aimed to investigate the expectation concerning community participation in elementary school management under the Office of Primary Education Commission in Koh Samui District Primary Education , Changwat Surattanee Province as perceived by school administrator, teacher, and perents, second to compare those of expectation as to 4 aspects, namely : acadamic, budget, personnel, and administration according to parents' sex, age, education, and income. The subjects consisted of 354 perents through simple random sampling, 23 school administrators and 210 teachers through purposive random sampling. Questionaire was administered. Then data were analyzed by percentage, mean, and t-test.

The results revealed that :

1. The expectation concerning Community participation in elementary school management under the Office of Primary Education Commission in Amphor Kua Samui, Changwat Surat Thani as perceived by school administrator, teacher, and parents was at moderate level as a whole. When considered each aspects, it was found that those of school administrators was at a high level, those of teachers was at a moderate level and those of parents was at a moderate level.

2. When compared those of Expectation among school Administrator, teacher and parents, it was found that there was a significant difference at .05 level.

3. When compared those of the Expectation of parents with different sex, it was found that there was a significant difference at .05 level on academic aspect, whereas there was no significant difference in other three aspects.

4. When compared those of the Expectation of parents with different age, it was found that there was a significant difference at .05 level all aspects.

5. When compared those of the Expectation of parents with different education, it was found that there was no significant difference as a whole and in each aspects.

6. When compared those of the Expectation of parents with different income, it was found that there was a significant difference at .05 level on acadamic aspect, whereas there was no significant difference in other there aspects.

ปริญญานิพนธ์

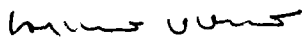
เรื่อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ของ

นายบพิตร ออมไธสง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพรณี หะวานนท์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. กิติมา ปรีดีติลภ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี จากความเมตตาของท่านรองศาสตราจารย์ ดร. กิติมา ปรีดีดิลก ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ในขณะที่อยู่ในช่วงการเกษียณอายุราชการแต่ยังเสียสละเวลาช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ประการเสมือนหนึ่งการให้ชีวิตทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร กรรมการที่ปรึกษาทางด้านสถิติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระสุภากิจ กรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตลอดจนคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาที่เป็นปราชญ์บุคคลที่ให้ความรู้ ประสบการณ์ แนวคิดและแนวทางในการศึกษาวิจัยทำให้การวิจัยได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะพะงัน ที่ให้ข้อมูลด้วยความจริงใจและบริสุทธิ์ใจด้วยความคาดหวังในคุณภาพของงานวิจัยร่วมกัน

ขอขอบคุณเพื่อนๆ เอกการบริหารการศึกษารุ่นที่26 โดยเฉพาะคุณมาลี เจ็งวัฒนพงศ์ ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการผลักดันความสำเร็จของงานวิจัย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสุเมธและคุณแม่ทองมา ออมไธสง คุณพี่อุไร พรหมเมศร์ รวมทั้งขอขอบใจน้องลิซสิทธ์, น้องปราวีย์ที่ให้อำลังใจ อันส่งผลให้ผู้วิจัยมีความอดทน อดกลั้นต่ออุปสรรคทั้งปวง จนทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บพิตร ออมไธสง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	1
	ความสำคัญของการวิจัย	1
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
	ตัวแปรที่ศึกษา	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	1. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	10
	1.1. แนวความคิดและความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	10
	1.2. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	11
	1.3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม.....	12
	1.4. การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม.....	13
	2. แนวคิดและหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน.....	17
	3. ขั้นตอนและรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	25
	4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	29
	5. นโยบายที่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	32
	6. การจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย	34
	7. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	43
	8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	54
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	56

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	57
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	70
ความมุ่งหมาย สมมุติฐาน	70
วิธีการวิจัย	71
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
อภิปรายผล	73
ข้อเสนอแนะ.....	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก.....	90
ภาคผนวก ก.	91
ภาคผนวก ข.	105
ภาคผนวก ค.	107
ภาคผนวก ง.	109

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นรายโรงเรียน.....	55
2	แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพื้นฐานของ 3 กลุ่ม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้.....	61
3	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคาดหวังของผู้บริหารสถาน ศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียน.....	63
4	เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนกับ ผู้ปกครองนักเรียน.....	65
5	เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามเพศ.....	66
6	เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามอายุ.....	67
7	เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษา.....	68
8	เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามระดับรายได้.....	69

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
---	---------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาหลักของชุมชนมีความสำคัญต่อทุกส่วนของชุมชนที่ล้อมรอบโรงเรียน เพราะโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจัดให้ จึงอาจเป็นก้าวแรกหรือก้าวสุดท้ายของการศึกษาในระบบของประชาชนอันเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศที่ประสบปัญหานานาประการเป็นผลให้มาตรฐานชีวิตดำเนินไปสู่ชีวิตที่ไม่มีคุณภาพ การจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติโดยคาดหวังว่า คนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคงสงบสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ (ปรัชญา เวสารัชช์ 2544 : 6)

ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีนโยบายมุ่งเน้นในส่วนของการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษาจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งก็หมายถึงประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา(All for Education) ต้องการส่งเสริมให้บุคคลครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสถานประกอบการและสถาบันทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (คำชี้แจงประกอบ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 6) หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรง และแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 หมวดที่ 3 แนวนโยบายการศึกษาของรัฐ ข้อ 13 ระบุว่า " รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของครอบครัว ชุมชน สถาบันสังคมอื่น ๆ และสื่อมวลชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษาการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น " ข้อที่ 17 ระบุว่า " รัฐพึงปรับปรุงการบริหารการศึกษา ให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาของชุมชน " หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา ข้อที่ 4 ระบุว่า " รัฐพึงส่งเสริมให้ชุมชนจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้

ชุมชนมีการศึกษา การแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและการรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและวิทยาการอื่น ๆ ให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการนั้น และหาวิธีการต่าง ๆ สนับสนุนให้มีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาต่าง ๆ ระหว่างท้องถิ่น " ข้อที่ 15 ระบุว่า " รัฐพึงให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการจัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน ให้สัมพันธ์สอดคล้องและเกื้อกูลกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยส่งเสริมองค์กรต่าง ๆ และประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนา " ข้อที่ 35 ระบุว่า " รัฐพึงดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบและ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการประสานการใช้ทรัพยากรและการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนการมอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังจังหวัด ท้องถิ่นและสถานศึกษา " ข้อที่ 37 ระบุว่า " รัฐพึงให้หน่วยงานการศึกษาประสานการวางแผน และการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและต่างประเทศมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษามากที่สุด โดยให้สอดคล้องกับนโยบายความจำเป็นเร่งด่วนและทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศ "

จากนโยบายของรัฐเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างแท้จริงของคนในชาติ ดังกล่าวข้างต้น รัฐได้เปิดโอกาสให้ชุมชนไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ หน่วยงานอื่นๆในชุมชนและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่มุ่งสนองความต้องการของสังคมและ เพื่อให้บรรลุต่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 ได้มี จุดมุ่งเน้นที่จะพัฒนา " คน " เป็นสำคัญ จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับความต้องการของผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตของเด็กมิใช่จำกัดเฉพาะการเลี้ยงดูอบรมบ่มนิสัยเท่านั้นบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้ปกครองต้องกระทำ คือ การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่บุตรหลานของตน เมื่อผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการศึกษาของบุตร ดังนั้น ความคาดหวังของ ผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาจึงเป็นตัวกำหนดที่สำคัญยิ่งเนื่องด้วยเป็นผู้ให้กำเนิดเด็กและใกล้ชิดเด็กที่สุด เข้าใจพื้นฐานอันแท้จริงทั้งทางกายและอารมณ์เป็นผู้ปลูกฝังทักษะชีวิตให้แก่เด็ก ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่ง ในการช่วยให้เด็กประสบผลสำเร็จในชีวิต

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่จัดให้มีอยู่ทุกชุมชนของประเทศเพื่อการศึกษาของคนในชาติ แม้ว่าการศึกษาระดับนี้จะเป็นหน้าที่รับผิดชอบของรัฐโดยตรงก็ตาม กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ ครอบครัวยุคใหม่ ประชาชนและสถาบันสังคมมีบทบาทเข้าร่วมในการจัดการศึกษาได้หลายประการทั้งในการจัดการศึกษาซึ่งต้องได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวแล้วแต่ต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานโดยเฉพาะ ผู้ปกครองนักเรียนควรเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการศึกษา โดยให้การสนับสนุนและร่วมมือ

กับทางโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย เพราะผลสำเร็จของการเรียนการสอน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับโรงเรียนเท่านั้น จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2525 : 23 ; ปรัชญา เวสารัชช 2544 : 31) นอกจากนี้ยังให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนและสังคม ซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่ได้ก็ด้วยความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชน ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540 : 57) กล่าวว่า " โรงเรียนในฐานะเป็นสังคมหน่วยหนึ่งของสังคมใหญ่ มีหน้าที่ให้ความรู้ ส่งเสริมและพัฒนาสมาชิกที่ดี มีประสิทธิภาพให้กับสังคมและได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองส่งบุตรธิดาเข้ามาศึกษาหาความรู้ เพราะฉะนั้นผู้ปกครองจึงควรที่จะทราบและเข้าใจและให้ความร่วมมือสนับสนุนทั้งทางด้านกำลังเงิน กำลังกายและกำลังปัญญาเพื่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน อันจะช่วยให้การศึกษาของบุตรหลานก้าวหน้าและมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพสูงขึ้น " นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ต้องยึดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นไปในสภาพที่พึงประสงค์ในด้านมาตรฐานการเรียนการสอนให้มีการประสานงานและร่วมมือกันระหว่าง ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือแก้ไขและพัฒนาการเรียนด้านการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

การจัดการศึกษา ในอำเภอเกาะสมุย ยังมีลักษณะ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่ครบตามสาขาที่ต้องการทั้งในแง่งบประมาณ คุณภาพของการจัดการศึกษาและความร่วมมือของหน่วยงานในการจัดการศึกษาเนื่องจากเกาะสมุยมีการเปลี่ยนแปลงจากภาคการเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการทำให้ขาดแคลนกำลังคนในระดับกลางและระดับสูง โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และช่างเทคนิคต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาในเกาะสมุยยังไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อเตรียมกำลังคนให้มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในขณะที่ด้านเศรษฐกิจมีค่าครองชีพสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประมาณ 30 % ซึ่งภาพรวมค่าครองชีพของจังหวัดสุราษฎร์ธานีคิดเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 9,980 บาท (พิศมัย จารุจิตติพันธ์. 2536 :219 ; สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย. 2541 : 3 ; หนังสือพิมพ์เมืองหลัก. ฉบับ 2002 :23 ; สมุดรายนงานสถิติจังหวัด. ฉบับ พ.ศ. 2544 : 123) กอปรทั้งผู้ปกครองของเด็กวัยการศึกษาภาคบังคับ จำนวนหนึ่งมีฐานะ ยากจนและต้องย้ายที่ทำงานอยู่บ่อย ๆ ทำให้เด็กในเขตบริการของโรงเรียน ต้องย้ายติดตามผู้ปกครองไปด้วยเด็กบางส่วน ไม่มีชื่อในทะเบียนราษฎร (ทร. 14) จึงยากแก่การติดตาม (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย. 2541 : 21) จึงส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ. (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย. 2543 : 4) โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพทางวิชาการกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยต่ำกว่าเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะ

สมย. 2541: 9) และขณะเดียวกันในภาพรวมนักเรียนมีอัตราเข้าชั้นสูง กล่าวคือ ตกซ้ำชั้น ร้อยละ 3.45 เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีอัตราการซ้ำชั้นร้อยละ 8.09 (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย.2541: 15) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตกซ้ำชั้นไม่เกินร้อยละ 1

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ต้องหารูปแบบที่ชัดเจนเพื่อกำหนดนโยบายทางการบริหารด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคาดหวังของ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียนเพราะความคาดหวังของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะเป็นการ สะท้อนถึงสภาพปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง ในการจัดการศึกษาซึ่งจะเป็นแนวทางใน การพัฒนา การวางนโยบายและแผนการจัดการศึกษา การสร้างความร่วมมือตลอดจนส่งเสริม การมีส่วนร่วมของ ชุมชนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวัง ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้ปฏิบัติการสอน กับ ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป
3. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้

ความสำคัญของการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคาดหวัง ของ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งผลจากการวิจัยจะช่วยให้เกิดประโยชน์ ดังนี้.

1. เพื่อช่วยเป็นแนวทาง ในการพัฒนาการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. เพื่อช่วยเป็นแนวทาง ในการวางนโยบายและแผนการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อช่วยเป็นแนวทาง ให้แก่สถานศึกษาและชุมชน ในการสร้างความร่วมมือและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ถูกต้อง
4. เพื่อเป็นประโยชน์ ด้านการปฏิบัติต่อผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการสอน และผู้ปกครองนักเรียนว่ามีความคาดหวังตรงกันหรือต่างกันอย่างไรซึ่งนำไปสู่การแสวงหาแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจหรือลดช่องว่างทางความคิดนำไปสู่การปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน ต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านงบประมาณ
3. ด้านบุคลากร
4. ด้านบริหารทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร 23 คน ผู้ปฏิบัติการสอน 210 คน ผู้ปกครองนักเรียน 4,129 คน รวมทั้งหมด 4,362 คน

2.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 23 คน ผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 210 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 354 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการใช้ตารางของ เกรจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) รวมทั้งหมด 587 คน

3.ตัวแปรที่ศึกษา

3.1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1. สถานภาพโดยตำแหน่ง

- ผู้บริหารสถานศึกษา
- ผู้ปฏิบัติการสอน
- ผู้ปกครองนักเรียน

3.1.2. เพศ แบ่งเป็น ชาย หญิง

3.1.3. อายุ แบ่งเป็น วัยทำงานและวัยไม่ทำงาน

3.1.4. ระดับการศึกษา แบ่งเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี และ ปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี

3.1.5. รายได้ แบ่งออกเป็น ตั้งแต่ 10,000 บาท ต่อเดือนลงมา และ มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป

3.2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้านต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านงบประมาณ
3. ด้านบุคลากร
4. ด้านบริหารทั่วไป

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป แตกต่างกัน

2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกันย่อมมีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาแต่ละด้านและรวมทุกด้านแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ชุมชน หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนในเขตบริการโรงเรียนประถมศึกษาของอำเภอเกาะสมุยซึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 4,129 คน

2. ความคาดหวัง หมายถึง ระดับความคิดเห็นส่วนตัว ที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียนมุ่งหวังต่อการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่ปรารถนา จะให้เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับโรงเรียน

4. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดจุดหมาย เป้าหมาย แผนงาน การอนุมัติงบประมาณในการจัดการทำแผน การกำหนดแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผลในการบริหารจัดการร่วมกับโรงเรียน ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

ด้านวิชาการ ได้แก่ หลักสูตร, การสอน, สื่อ, การนิเทศ, การจัดและประเมิน

ด้านงบประมาณ ได้แก่ การบริหารสินทรัพย์, การเงิน, การบัญชี, การพัสดุ

ด้านบุคลากร ได้แก่ การวางแผน, การสรรหา, การบรรจุแต่งตั้งและการมอบหมายงาน, การรักษารักษาและการให้ประโยชน์ตอบแทน, ทะเบียนประวัติ , การออกจากงาน

ด้านบริหารทั่วไป ได้แก่ งานเลขานุการคณะกรรมการโรงเรียน, งานนโยบายและแผน, งานประกันคุณภาพ, งานอาคารสถานที่, งานความสัมพันธ์กับชุมชนและประชาสัมพันธ์, งานสารบรรณ

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 23 คน

6. ผู้ปฏิบัติการสอน หมายถึง ครู-อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เฉพาะระดับชั้น ป. 1 - 6 จำนวน 210 คน

7. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา เฉพาะระดับชั้น ป. 1 - 6 หรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบให้การดูแลอุปการะเด็กที่บ้าน ขณะเด็กศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4,129 คน โดยถือว่านักเรียน 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน

8. สถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่

8.1. เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศชาย และ เพศหญิง

8.2. อายุ หมายถึง อายุจริงตามปฏิทินของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ น้อยกว่า 26 ปีลงมาและอายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป กับ อายุระหว่าง 26 – 50 ปี

8.3.ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรีและ ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี

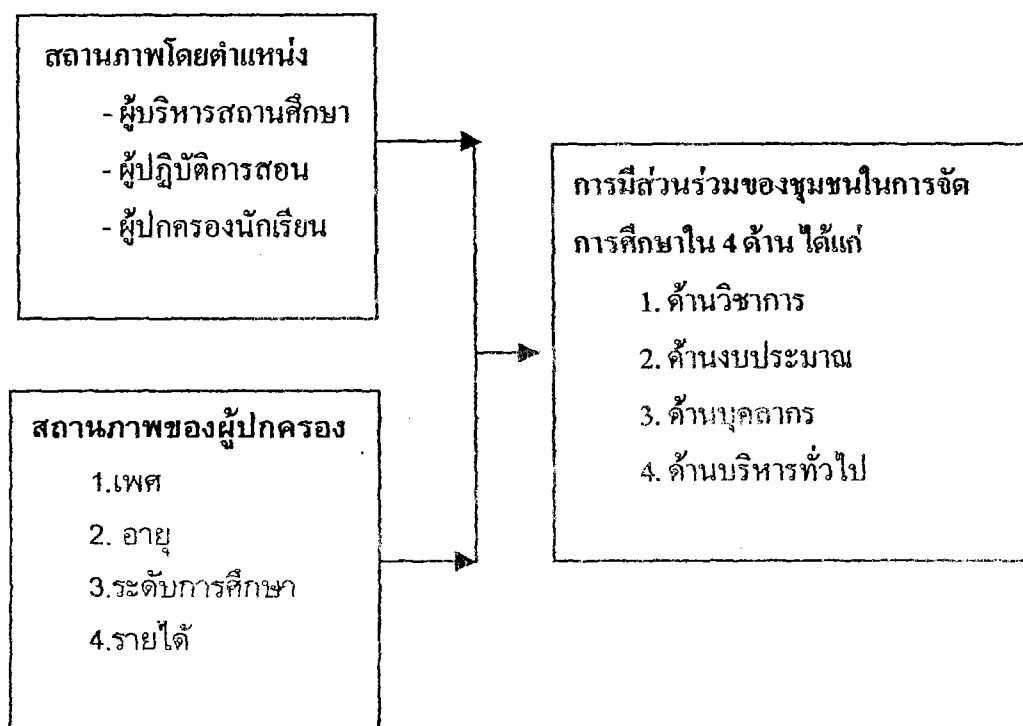
8.4 รายได้ หมายถึง จำนวนรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ รายได้ ตั้งแต่ 10,000 บาท ต่อเดือนลงมา และตั้งแต่ 10,001 บาท ต่อเดือน ขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียน โดยยึดแนวความคิดของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2539 : 5) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ว่าเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ ด้วยเป้าหมายที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือ มีบทบาทร่วมรับผิดชอบต่อการดำเนินการของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 (6) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้ให้มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและ หมวด 5 มาตรา 39 กำหนดงานบริหารโรงเรียน 4 ด้านได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านบริหารทั่วไป โดยอาศัยวงจร 6 ขั้นตอนการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของวิโรจน์ สารัตนะ (2542 : 51) ได้แก่ การกำหนดจุดหมาย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดแผนงาน การอนุมัติงบประมาณในการจัดทำแผน การกำหนดแผนไปปฏิบัติ การประเมินผล ชูเกียรติ ภัยลี (2536 : 19 - 21) โคเฮน และ อัลฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff. 1977 : 7 - 26) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้สถานภาพทางสังคมและสถานภาพการทำงานเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม รวมทั้งแนวคิดของ เบอร์เกอร์ (Berger. 1995 : 255 - 261) กล่าวว่า ผู้ปกครอง ชุมชนและโรงเรียนจำเป็นต้องมีการร่วมมือกัน ใน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อ ต่อไปนี้

1. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน
 - 1.2. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 1.3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 1.4. การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม
2. แนวความคิดและหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน
3. ขั้นตอนและรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน
4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
5. นโยบายที่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
6. การจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย
7. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.1. แนวความคิดและความหมายเกี่ยวกับชุมชน

ความหมายหรือคำจำกัดความของคำว่าชุมชนนั้น เป็นที่สนใจของกลุ่มนักสังคมวิทยา มาเป็นเวลานาน ทุกคนพยายามที่จะให้คำจำกัดความที่เหมาะสมที่สุดและถูกต้องที่สุด แต่ในขณะเดียวกันก็ยังไม่มีการยอมรับว่า คำจำกัดความอันไหนที่ถูกต้องที่สุด เพราะบางครั้งผู้ที่กำหนดความหมายขึ้นมาก็พยายามอธิบายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตนมีอยู่หรือหาเหตุผลมาประกอบให้เห็นเด่นชัดตามประสบการณ์ของตน ความหมายหรือคำจำกัดความของชุมชนนั้น เคลื่อนไหวได้อยู่เสมอ เพราะเกี่ยวข้องกับมนุษย์ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษ คือ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้นคำจำกัดความของชุมชนจึงไม่สามารถหยุดนิ่งอยู่กับที่และเหมือนเดิมตลอดเวลา แต่ก็มีหลักการใหญ่คล้ายคลึงกันแตกต่างกันเพียงรายละเอียดเพื่ออธิบายในเรื่องที่ศึกษา เช่น คำจำกัดความ ของประเวศ วะสี (2536 : 7) กล่าวว่า " ชุมชน คือ การที่คนจำนวนหนึ่ง มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเชื่ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ ความเป็นชุมชน

มีพลัง มีศักยภาพสูงในการแก้ปัญหา ทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการเมือง ชุมชนที่เข้มแข็งจะก่อให้เกิดการพัฒนาทุกด้าน " ซึ่ง ชุมชนควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. กลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันในเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เขตใดเขตหนึ่ง
2. มีเครือข่ายการปฏิสังสรรค์ เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางสังคม
3. กลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกัน มีความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นคนในชุมชนเดียวกันและมีความยึดมั่นกับชุมชน
4. มีศูนย์กลางการบริการของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะกำหนดว่า ชุมชนหนึ่งมีอาณาเขตสิ้นสุดที่ใดทำได้ยากเพราะชุมชนมีลักษณะเป็นระบบย่อยที่ต้องเชื่อมโยงกับระบบใหญ่ ถ้าใช้เกณฑ์บริการสาธารณะร่วมกัน เช่น บริการด้านสาธารณสุขก็อาจจะมีอาณาเขตลักษณะหนึ่งหรือขณะเดียวกันบริการด้านการศึกษา ก็อาจจะมีอาณาเขตอีกลักษณะ เป็นต้น

1.2. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540 : 94) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมของทุกคนที่เราเคารพให้การยอมรับและยกย่องโดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับการปรับปรุงวิถีชีวิตของเขา
2. งานพัฒนา เป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก เราจำเป็นต้องให้คนหมู่มากเหล่านี้ได้มีสิทธิมีเสียงในการแสดงออก
3. กลยุทธ์ทั้งหลาย ในการพัฒนาที่ผ่านมา ยังไม่สามารถส่งผลถึงกลุ่มประชาชนผู้ด้อยโอกาสและยากจน และในทางตรงกันข้ามกลับส่งผลให้กลุ่มคนที่ได้เปรียบมีโอกาสมากขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น
4. ประสบการณ์ที่ผ่านมาได้พบว่า มีโครงการจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จโดยอาศัยวิธีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปของการรวมกลุ่มและการจัดตั้งองค์กรประชาชน ในขณะที่เดียวกันก็มีตัวอย่างของโครงการที่ล้มเหลวเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
5. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเรื่องของการปฏิบัติการเป็นกลุ่ม หรือของกลุ่มอันเป็นผลมาจากความรู้สึกผูกพันของสมาชิกแต่ละคนที่เข้ามาร่วมเพื่อพิทักษ์ประโยชน์ของเขาและในขณะเดียวกันก็ได้ประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วย การมีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

6. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นตัวชี้วัดของการพัฒนาชุมชน ยิ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใดยิ่งแสดงว่าประชาชน จะได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากยิ่งขึ้น

7. ประชาชนย่อมรู้ดีว่าตนเองกำลังต้องการอะไร มีปัญหาอะไร และอยากจะทำปัญหาอย่างไรถ้าให้โอกาสแก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาช่วยให้อะไรต่าง ๆ ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ดีกว่า

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534 : 68) กล่าวถึง ความจำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนว่า การดำเนินงานพัฒนาชุมชนนั้นจุดมุ่งหมาย คือ การสร้างความสุข ความเจริญให้เกิดขึ้นกับประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้นการให้ผู้ที่จะเป็นผู้รับอานิสงส์ของโครงการ เป็นผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการทุก ๆ ด้านในโครงการเป็นการขจัดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน ในการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ เพราะจะเป็นการขจัดปัญหาในข้อจำกัดของฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐและความรู้สึกนึกคิดของประชาชน ทั้งนี้เพราะการพัฒนาที่ไม่สามารถกระจายผลไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่ได้อย่างจริงจังนั้น เนื่องจาก

1. ฝ่ายพัฒนาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจำนวนน้อยยากที่จะรับผิดชอบได้อย่างทั่วถึง
2. เจ้าหน้าที่ของรัฐมักจะเป็นผู้กำหนดปัญหาและลำดับความสำคัญของปัญหา ไม่ค่อยตรงกับปัญหาและความคิดของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้รับการพัฒนา
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐมักจะเป็นผู้กำหนดวิธีการ ขั้นตอนการแก้ไขปัญหา โดยไม่คำนึงถึงความสามารถของคนส่วนใหญ่
4. เจ้าหน้าที่ของรัฐมักกำหนดวิธีการ ขั้นตอนการแก้ไขปัญหา โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองมากกว่าประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิทธิพื้นฐานอันชอบธรรมที่ทุกคนควรได้รับเพื่อสิทธิทุกสิทธิในชุมชนนั้น ๆ รวมเป็นพลังชุมชนที่ยิ่งใหญ่ที่จะนำไปสู่การป้องกันปัญหา การแก้ปัญหาซึ่งนำไปสู่การพัฒนาอันเกิดจากกระบวนการการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นของการกำหนดปัญหา การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา การปฏิบัติและการประเมินผล

1.3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำทางสังคมซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลายประการมิได้จำกัดเพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งและการกระทำของบุคคลในเรื่องใดก็ตามขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น เป้าประสงค์ ความเชื่อและค่านิยม ตลอดจนชนบ-ธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมา รวมทั้งความคาดหวังความผูกพันและความสามารถของบุคคลที่เป็นผู้กระทำซึ่งการมีส่วนร่วมด้านธุรกิจและด้านการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมจากผู้ร่วมงานจะทำให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ฮอย และ มิสเคิล (Hoy & Miskel. 1996 : 289 - 290) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนย่อมสามารถตัดสินใจร่วมกันได้ซึ่งสามารถส่งผลต่อคุณภาพการสอนเป็นการรองรับต่อการกระจายอำนาจที่จะมีขึ้น จอห์นสัน และ โจนสัน (Johnson

& Logan.2000:311) การมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ วูมและเยทตัน (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2537 : 183 - 184 ; อ้างอิงมาจาก Vroom and Yetton 1973) ได้เสนอแนวทางในการที่จะกำหนดว่าเมื่อไร ควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและควรจะมีส่วนร่วมมากน้อยอย่างไรในการตัดสินใจ ตัวแบบ ของวูมและเยทตัน ได้เสนอแนะว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนี้จะขึ้นกับธรรมชาติของปัญหาและสถานการณ์ในการกำหนดรูปแบบและปริมาณของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น วูมและเยทตัน ได้เสนอกฎไว้ 2 กลุ่ม คือ

1. กฎกลุ่มแรกเป็นการส่งเสริมคุณภาพของการตัดสินใจ
2. กฎกลุ่มที่สองเป็นการส่งเสริมการยอมรับการตัดสินใจ

ในการตัดสินใจนั้นมีทางเลือกอยู่ 5 วิธี ตั้งแต่ผู้บริหารตัดสินใจเองคนเดียว

ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ ทางเลือกในการตัดสินใจทั้ง 5 วิธี มีดังนี้

1. ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วตัดสินใจเองตามลำพัง
2. ผู้บริหารแสวงหาข้อมูลจากผู้อื่น แล้วตัดสินใจเอง
3. ผู้บริหารหารือ กับผู้เกี่ยวข้องเป็นรายคน แสวงหาความคิดและข้อเสนอแนะแล้วตัดสินใจเอง
4. ผู้บริหารปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่ม แสวงหาความคิดเห็นร่วมกัน โดยการอภิปรายแล้วตัดสินใจ
5. ผู้บริหารร่วมคิดกับกลุ่มเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหา แล้วให้กลุ่มตัดสินใจ

ดังนั้นพอจะกล่าวได้ว่าการที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึงอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม จารีต ประเพณีและเหตุผลที่ติดตัวมาตั้งแต่เดิมว่าสามารถเอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาที่ตนเองได้ขนาดไหน เป็นการศึกษาถึงปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของบุคคลอีกประการหนึ่ง การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของสัมพันธภาพของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในชุมชนเห็นประโยชน์อย่างเดียวกันหันมาร่วมมือร่วมใจในการเข้ามามีการจัดการศึกษา เพื่อบุตรหลานของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งการที่แต่ละบุคคลมีพฤติกรรมต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ ความคาดหวังและคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัจจัยทางจิตวิทยา ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมอย่างหนึ่ง

1.4. การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

โรงเรียนเป็นหน่วยงาน ที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนโดยตรง ผู้เรียนจะมีคุณภาพ ขึ้นอยู่กับชุมชนและโรงเรียนที่ประกอบด้วยครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรได้ร่วมมือกันวางแผน ปรับปรุงโรงเรียน สร้างสรรค์ความเป็นเลิศให้เยาวชนของตนอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งรับผิดชอบคุณภาพการศึกษา (กมล สุตประเสริฐ.2541 : 22)

เบียร์เรนส์ (Beerens. 2000 : 30) กล่าวว่า การที่จะให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น จะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของปัจจัยต่อไปนี้

1. คณะกรรมการเป็นผู้ชี้แนะวิสัยทัศน์ การวางแผนยุทธศาสตร์ในการประเมินตลอดจนภาระงานขององค์การ
2. บิดามารดา ผู้ปกครองตลอดจนชุมชน ให้การชี้แนะในโอกาสที่เหมาะสมเพื่อสนองต่อความต้องการอันแท้จริง
3. รัฐโดยองค์การของรัฐ ในการกำหนดมาตรฐาน การสนับสนุน การประเมินตลอดจนการให้การรับรอง

การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมเป็นการให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นการลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติ จึงเป็นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารและการจัดการเรียนการสอน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 1) ซึ่ง วิโรจน์ สารรัตนะ (2542 : 53) ได้กล่าวถึงวงจรการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมว่ามีลักษณะที่สำคัญ คือ

(1) เป็นกระบวนการกำหนดจุดหมายของโรงเรียน การกำหนดนโยบาย การวางแผนงบประมาณ การนำไปปฏิบัติและประเมินผลในเชิงบูรณาการที่แตกต่างจากกระบวนการที่ใช้อยู่เดิม

(2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากคณะครู นักเรียน และชุมชนที่เหมาะสม มีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน

(3) เน้นหน้าที่หลัก ของโรงเรียน คือการเรียนการสอนและ การบริหารแผนงานที่สอดคล้องกับรูปแบบปกติของงานโรงเรียน

ซึ่งวงจรการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม มี 6 ขั้นตอนที่สำคัญ ๆ คือ

1. การกำหนดจุดหมาย และความต้องการ ซึ่งจำแนกจุดหมายของโรงเรียนออกเป็น 4 ประเภท คือ

1.1. จุดหมายสำหรับผลลัพธ์ของนักเรียน

1.2. จุดหมายเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้

1.3. จุดหมายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร

1.4. จุดหมายเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน เช่น เพื่อเปิดโอกาสที่หลากหลายให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

2. การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย เป็นข้อความที่แสดงถึง จุดมุ่งหมาย และแนวทางการปฏิบัติงานอย่างกว้าง ๆ เพื่อบรรลุจุดหมาย แนวทางนี้ อาจมีหนึ่งแนวทางหรือมากกว่า ใช้เป็นกรอบแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งในการกำหนดกรอบนโยบายนี้ ผู้บริหารอาจแสดง

บทบาทหลายบทบาท เช่น นักริเริ่มนโยบาย นักวิเคราะห์นโยบาย นักวิจัยนโยบาย นักนำนโยบายไปปฏิบัติ และนักประเมินผลนโยบาย เป็นต้น

3. การกำหนดแผนงาน เป็นขั้นตอนแรกของการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ
4. การจัดทำแผนและอนุมัติงบประมาณเป็นการแปลงนโยบายที่กำหนดโดยกลุ่มนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียน
5. การนำแผนไปปฏิบัติ
6. การประเมินผล

เคลต์เวล และ สปีง์ (วิโรจน์ สารรัตนะ 2542 : 59 ; อ้างอิงมาจาก Caldwell and Spink) กล่าวว่าลักษณะของโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากวงจรการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากหลักการโดยทั่วไปจะมีลักษณะ ดังนี้

1. คณะครูจะมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดหมายของโรงเรียนในระดับสูง
2. คณะครูจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนในระดับสูง
3. ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนในระดับสูง
4. คณะครูจะมีความเป็นหนึ่งเดียวและมีน้ำใจในความเป็นทีมในระดับสูง
5. คณะครู นักเรียน และชุมชน มีโอกาสมีส่วนร่วมที่เหมาะสมในกระบวนการจัดระบบงบประมาณ

กนกอร ยศไพบูลย์ (2542 : 53) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1) เป็นการใช้กำลังสร้างสรรค์ของผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด สมาชิกในกลุ่มทุกคนมีโอกาสประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ตั้งเป้าหมายร่วมกันทำให้ได้ทราบแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปในการทำงานเดียวกันมีปัญหอะไรก็ได้รู้ซึ่งกันและกัน และได้มีโอกาสร่วมกันแก้ปัญหาเป็นการใช้พลังสมองและพลังความคิดของบุคคลทุกคนอย่างแท้จริง

2) มีการวินิจฉัยสั่งการดีขึ้น การตัดสินใจสั่งการเป็นเรื่องที่ยากก็จริงแต่ถ้าได้ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้การวินิจฉัยได้ดีมากเพราะได้รับทราบความคิดเห็นและรู้ข้อขัดข้องและวิธีป้องกันแก้ไขทุกจุดอยู่แล้วจากการประชุมและปรึกษาหารือร่วมกัน

3) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมรับผิดชอบ กลุ่มบุคคลนั้นเมื่อได้มีโอกาสปรึกษาหารือการทำงานร่วมกันแล้วความรู้สึกที่จะต้องรับผิดชอบในแผนงานและการปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดก็ย่อมที่จะเกิดขึ้นตามไปด้วยทำให้ทุกคนรู้สึกว่ามี คณะกรรมการในเรื่องงานที่จะทำให้สำเร็จลุล่วงไป

4) มีความร่วมมือดีขึ้น การทำงานร่วมกันทำให้คนเรามีความเข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น และเมื่อคนเรามีความเข้าใจสนิทสนมกันแล้วการให้ความร่วมมือก็จะตามมาด้วย

5) ช่วยให้อำนาจและกำลังใจดีขึ้น การทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมทำให้ทุกคนมีความกล้าที่จะเผชิญกับปัญหา กล้าที่จะตัดสินใจแก้ปัญหาและไม่ต้องไปกลัวว่าถ้าผิดพลาดจะต้องรับผิดชอบ แต่เพียงผู้เดียวเพราะทีมงานจะเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบ

6) เป็นการให้เครดิต และส่งเสริมศักดิ์ศรีคนเราทุกคนนั้น ต้องการการยอมรับและจากหมู่คณะหรือเพื่อนร่วมทีมหรือให้ทุกคนยอมรับว่าตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มหรือของทีมงาน การใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นการตอบสนองความต้องการของบุคคลในเรื่องนี้ เมื่อผลงานของทีมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ตัวเองซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งก็จะพลอยได้หน้าได้ตาไปด้วยและทำให้รู้สึกภาคภูมิใจว่าตนเองก็มีศักดิ์ศรีเช่นคนอื่นเขาเหมือนกัน

7) สนับสนุนให้มีการยอมรับ การเปลี่ยนแปลง โดยปกติแล้วคนเรามากจะมีความรู้สึกต่อต้านความเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการได้มีโอกาสทำงานร่วมกับกลุ่มหรือทีมจึงช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นทุกคนย่อมรู้ถึงเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ เมื่อมีความเข้าใจแล้วการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงก็จะลดน้อยลงไปทำให้ยอมรับในเหตุผลที่ถูกที่ควรมากขึ้นและไม่ทำให้เกิดการระแวงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้น

กองพัฒนาบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 21) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

- 1) ช่วยสร้างความสามัคคีรวมพลังของบุคคลในองค์การ
- 2) ช่วยให้ทราบถึงความต้องการขององค์การทั้งหมด
- 3) ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพ ในการทำงานให้สูงขึ้น ลดความเฉื่อยชา ในการปฏิบัติงาน การย้ายงานและการหยุดงาน
- 4) ช่วยลดความขัดแย้งและการต่อต้านของพนักงานระดับต่ำ
- 5) ช่วยสร้างบรรยากาศ ในการทำงานและทำให้สุขภาพจิตของคนในองค์การดีขึ้น สร้างสรรค์หลักการประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์การ
- 6) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน สามารถใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
- 7) ทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่า เขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ในด้านการควบคุมงานให้น้อยลงและทำให้ผลงานดีขึ้น

เกลด์เวล และ สปีงค์ (วิโรจน์ สารรัตนะ 2542 : 62 ; อ้างอิงมาจาก Coldwell and Spinks) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมก่อประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารและผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ ดังนี้

- 1) ทำให้ผู้บริหารแสดงบทบาทการเป็นผู้นำทางการศึกษาได้ดีจากการทำงานร่วมกับผู้อื่นและโดยคนอื่น

2) การแสดงภาวะผู้นำในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและโดยผู้อื่นจะช่วยสร้างวัฒนธรรมการทำงานสู่ความเป็นเลิศ

3) ช่วยพัฒนาผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ จากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทีมแผนงานหรือคณะทำงานต่าง ๆ

สรุป การบริหารแบบมีส่วนร่วมให้ประโยชน์หลายประการแก่ ผู้บริหาร ผู้นำทางการศึกษาตลอดจนตัวบุคคลและชุมชนเพราะเป็นการลดช่องว่างระหว่างกันก่อให้เกิดความ พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงความมีจิตใจที่เห็นคุณค่าของส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานและความชื่นชมในคุณภาพ ของผลผลิต คือ ตัวนักเรียนในชั้นปลาย

2. แนวความคิดและหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษาหรือในด้านอื่น ๆ ทั้งระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนมิใช่ของใหม่แต่เป็นเรื่องที่พยายามปฏิบัติกันมาหลายทศวรรษแล้ว จากการค้นคว้าเอกสาร บทความและงานวิจัยผู้ศึกษาได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ยูว์ฌน วูฌเมซี (2534 : 67) กล่าวถึง สาเหตุสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่เปิดโอกาส ให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การพิจารณา ร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญาของการพัฒนาชุมชนที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะที่ถูกต้องทาง

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 182) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับ การรวมพลังของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังทางความคิด สติปัญญา และการกระทำนั้นคือการให้มีส่วนร่วม

สมพร เทพสิทธา (2539:13-14) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชน รวมทั้งองค์กรเอกชน องค์กรของประชาชน และภาคเอกชน สามารถมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในกระบวนการตัดสินใจ วางแผน และจัดทำโครงการ

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539 : 5) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและ หรือ กลุ่มของประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ ด้วยเป้าหมายที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและหรือมีบทบาทมาร่วมรับผิดชอบต่อการดำเนินการของรัฐ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 14) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดประชาธิปไตย และหลักการเบื้องต้นของการมีส่วนร่วม คือ การตัดสินใจใด ๆ ก็ตามที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลใด บุคคลเหล่านั้นควรเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น โดยหลักการนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า บุคคลแต่ละคนย่อมทราบดีว่า ตนต้องการอะไรเพราะฉะนั้นการที่เหตุการณ์ใดก็ตามจะส่งผลกระทบต่อบุคคลใด บุคคลนั้นย่อมทราบดีว่าเขาต้องการหรือไม่ต้องการอะไร และอะไรบางอย่างที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นหัวใจในการทำงานโดยเฉพาะงานด้านการศึกษาซึ่งคุณภาพนักเรียนคือความปรารถนาของผู้ปกครองเพราะโรงเรียนประถมศึกษาเปรียบเสมือนครอบครัวที่ 2 ของเด็กนักเรียน อันเป็นบุตรหลานของประชาชนในชุมชน หรือสังคมนั้น ๆ การติดต่อกับประชาชนหลายกลุ่ม อันได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ครู-อาจารย์ ข้าราชการหรือองค์กรอื่น ๆ ตลอดจนประชาชนทั่วไปในชุมชนเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่จะสร้างประสานที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังจะเห็นจากแนวคิดต่าง ๆ ต่อไปนี้

เฮนเดอร์สัน (สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2535 : 23 ; อ้างอิงจาก Henderson. 1986) ได้เสนอแนะถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมของโรงเรียนนั้น ควรถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ทุกกิจกรรมของทางโรงเรียนควรมีบรรยากาศแบบเปิด ช่วยเหลือ บริการและเป็นกันเอง
2. การติดต่อกับผู้ปกครอง ควรอย่างสม่ำเสมอ ชัดแจ้งและเป็นแบบสองทาง
3. ควรให้การยอมรับนับถือผู้ปกครองว่า เป็นครูพิเศษที่คอยให้ความช่วยเหลือเด็กและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
4. บางกรณี ควรให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมในการตัดสินใจและเตรียมกิจกรรมของโรงเรียน
5. โรงเรียนควรถือเป็นนโยบายว่าจะนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
6. ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารการศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
7. โรงเรียนควรส่งเสริมและให้รางวัล หรือเอกสารแสดงความขอบคุณผู้ปกครองที่มีส่วนช่วยเหลือโรงเรียน

8. โรงเรียนควรจะต้องเป็นนโยบายว่า โรงเรียนควรจะช่วยเหลือชุมชนและร่วมกิจกรรมของชุมชน

วูด (จินตนา ธิปัน. 2539 : 31 ; อ้างอิงจาก Wood. 1981) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา ควรร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ครู / โรงเรียน นักเรียน และชุมชน / ผู้ปกครอง ซึ่งนอกจากผู้ปกครอง / ชุมชน และ ครู / โรงเรียน แล้ว Wood เห็นว่า นักเรียนควรจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนด้วย

เอปสไตน์ (Epstein. 1990 : 25) ได้สรุปกิจกรรม ที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 5 อย่าง คือ

1. การเป็นผู้ปกครอง ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนของบุตรหลานให้เกิดขึ้นที่บ้าน
2. การกำหนดแนวทางสื่อสารกับผู้ปกครอง ให้มีส่วนร่วมกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารในกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้ปกครอง เช่น ประชุมผู้ปกครอง การแจ้งผลการเรียนของเด็ก
3. การจัดโครงการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้ปกครอง เช่น การตั้งสมาคมผู้ปกครองหาทุน การตั้งสโมสรผู้ปกครอง เป็นต้น
4. การเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ให้ผู้ปกครองทราบถึงบทบาทในการช่วยเหลือบุตรหลาน เกี่ยวกับการทำการบ้านและกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้น
5. การเลือกตัวแทนผู้ปกครอง มีการฝึกการเป็นผู้นำในกรรมการต่าง ๆ ขององค์กรหรือกลุ่มที่ตั้งขึ้น เช่น ในสมาคมผู้ปกครองและครู คณะกรรมการจัดทำหลักสูตร เป็นต้น

เบอร์เกอร์ (Berger. 1995 : 255 - 261) ได้กล่าวถึงผู้ปกครอง ชุมชนและครูต้องร่วมมือกันในทุกด้านเพื่อเสริมสร้างเด็กในความรับผิดชอบให้อยู่ในสังคมอย่างผู้ที่มีคุณสมบัติในตัว คือ เก่ง ดี มีสุข อันจะส่งผลดีเมื่อเติบโตใหญ่โดยที่ผู้ปกครอง ชุมชนและครูต้องแสวงหาความร่วมมืออย่างหลากหลายทุกรูปแบบเป็นต้นว่าด้านผู้ปกครองและชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียน ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดจนงานบริหารของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้มีขึ้น ในขณะเดียวกันทาง โรงเรียนก็มีส่วนช่วยผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาอาชีพหรือความเป็นอยู่ต่าง ๆ ในลักษณะของการให้ความรู้เพิ่มเติมหรือการบรรเทาปัญหาการใช้จ่ายทางการศึกษา เช่น การให้ทุนการศึกษาในรูปของคูปอง หรือลักษณะของทุนต่าง ๆ เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 75) จากแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในการปฏิรูปการศึกษาใน 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารจัดการ ซึ่งในส่วนแนวคิดของการปฏิรูประบบบริหารจัดการประกอบด้วย

1. คืบความรับผิดชอบ ในการจัดการศึกษา ให้กับผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดคือ โรงเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งกระจายอำนาจการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การกำหนดเกณฑ์แห่งความสำเร็จการประเมินผล การตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษา ลงสู่ โรงเรียนสถานศึกษาและชุมชน

2. กระจายอำนาจ การบริหารจัดการจากส่วนกลาง ไปสู่สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับจังหวัด สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับเขต และสำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับอำเภอ ให้มากขึ้นโดยมีเป้าหมายดังนี้

2.1. ทำเป็นองค์กรระดับการจัดทำนโยบาย

2.2. ลดขั้นตอนการทำงานและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้น้อยลง

2.3. สนับสนุนให้มี การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ให้มากขึ้นในระดับปฏิบัติ

2.4. ให้ท้องถิ่นมีบทบาทมีอิสระในการตัดสินใจมากขึ้น

3. จัดระบบองค์กรกำกับดูแลการจัดการศึกษาเข้าด้วยกัน โดยให้มีนักบริหารระดับ จังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลในภาพรวม โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ศศว.จ. ซึ่งจะต้องมีการปรับองค์ประกอบให้ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ระดับสูงเข้ามาร่วม ส่วนหน่วยงานส่วนกลาง จะมีการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการและงบประมาณ

4. กำหนดให้มีมาตรฐานด้านกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีในการจัดการศึกษาขึ้นมาใช้บังคับให้หน่วยงานที่รับผิดชอบถือปฏิบัติให้เป็นแนวเดียวกัน เป็นธรรมเนียมทางการศึกษาที่กำหนดขั้นตอน วิธีการ มาตรการ ตลอดจนภารกิจรับผิดชอบไว้ในกฎหมายนั้น ๆ ซึ่งจะกำหนดให้มีกรรมวิธีการว่าด้วยการปฏิรูปและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กำหนดให้มีการตั้งกรรมการสถานศึกษา กำหนดให้มีเป้าหมายหลักการทางการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้มีการรายงาน ความก้าวหน้า ทางการศึกษาต่อองค์กรประชาชนเพื่อให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของชาติโดยทั่วหน้ากัน

5. ปรับปรุงพระราชบัญญัติงบประมาณ ให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่แท้จริง ทางการศึกษา เพื่อขยายงบประมาณทางการศึกษาให้มีอัตราส่วนเพิ่มพูนขึ้นปรับเปลี่ยนระบบการจัดสรรงบประมาณให้จัดสรรตรงไปยังจังหวัดและสถานศึกษาด้วยระบบเงินอุดหนุนตามแผน ปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มีกระบวนการจัดทำและผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการที่ปรึกษาสถานศึกษาแล้ว

6. ปรับสภาพภาพของคณะกรรมการที่ปรึกษาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรคณะบุคคลที่มีการจัดตั้งและกำหนดบทบาท ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ และองค์กรชุมชนทั้งนี้ ประธานกรรมการจะมาจากฝ่ายผู้ปกครองและผู้นำชุมชนซึ่งสมาชิกในคณะกรรมการจะเลือกขึ้นเป็นประธานอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นเลขานุการ คณะกรรมการนี้จะมี

บทบาทรับผิดชอบ ในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน การอนุมัติหลักสูตร การประเมินผลการเรียน การประเมินครู ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน งบประมาณการใช้จ่ายของสถานศึกษาแสวงหาทรัพยากรและงบประมาณเพิ่มเติมให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการประเมินผู้บริหารสถานศึกษาและ การดำเนินการอื่น ๆ ตามระบบการปรับปรุงและตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาคณะกรรมการสภา ที่ปรึกษานี้จะได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบจากศูนย์การฝึกอบรมก่อนเข้ารับหน้าที่และจะได้รับเบี้ยประชุมและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นจากงบประมาณที่สถานศึกษา ได้จัดตั้งไว้

ประเวศ วะสี (2536 : 12) ได้แสดงทรรศนะต่อการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษา ไม่ใช่เรื่องของครูและโรงเรียนเท่านั้นทุกสิ่งทุกอย่างควรเป็นไปเพื่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน วัด โรงเรียน โรงงาน สื่อมวลชน เรียกว่า การศึกษาเป็นวิถีชีวิตเป็นทั้งวิถีการและ เป้าหมายของกิจกรรมทุกชนิดของมนุษย์และได้เน้นยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการจัดการศึกษาว่า สังคมทั้งมวลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) เพื่อเป้าหมายการสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ทั้งนี้ โดยมองว่าการศึกษา ไม่ใช่เรื่องของครูและ โรงเรียนหรือกระทรวงเท่านั้น แต่ต้องกระจายอำนาจไปสู่โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่นจัดการศึกษา กันเอง โดยมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ มีองค์กรอิสระจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการศึกษา ของโรงเรียนสร้างกลไกประเมินผล การจัดการศึกษาที่เป็นอิสระและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 62) ได้กำหนดแนวทาง ให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันที่มีบทบาทต่อการพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกลักษณะและมีพฤติกรรมที่ดีงาม ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มุ่งที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาโดยให้ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้นำและแสวงหาความร่วมมือ จากชุมชนองค์กรและหน่วยงาน ต่าง ๆ โดยเน้นการ เปลี่ยนแปลงในด้านการบริหาร โดยมีคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งมาจากผู้ปกครอง องค์กรท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ มาช่วยบริหารโรงเรียนและมีแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้อง เปิดโอกาสและชักจูงชุมชนบุคลากรต่าง ๆ มามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเพราะฉะนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ดังนี้

1. หลักการทำงานร่วมกัน การบริหารโรงเรียนให้ยึดหลักการ ดังนี้

1.1. การกำหนดเป้าหมาย และหลักการทำงานร่วมกันไม่ใช่การสั่งการ จากหน่วยเหนือแต่เป็นการระดมแนวคิดประสบการณ์และความจำเป็นในพื้นที่มาหลอมรวมเป็น เป้าหมายขององค์กรที่จะยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

1.2. การเปิดโอกาสให้หน่วยงานและสถานศึกษา ได้กำหนดวิธีการที่ หลากหลายเพื่อสนับสนุนให้เด็กได้พัฒนาไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์

1.3. การพัฒนาบุคลากร

1990/99

- 1.4. กระบวนการทำงานต้องโปร่งใสตรวจสอบได้
- 1.5. การทำงานเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น
- 1.6. การทำงานต้องมีความสมดุล สนองตอบต่อปัญหา และความจำเป็น
ของนักเรียนและประชาชนในพื้นที่

2. กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน

2.1. องค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาโรงเรียน จะพัฒนาได้ดีเกิดผลต่อการพัฒนานักเรียนอย่างแท้จริงถ้าทุกฝ่ายทุกคนในชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน รักโรงเรียน เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน ร่วมทั้งสนับสนุนทรัพยากรทั้งบุคคลและงบประมาณ

2.2. บุคลากรทุกฝ่ายและคณะกรรมการโรงเรียน ร่วมกันวางแผน พัฒนาโรงเรียน

2.3. ใช้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ แนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม ความต้องการของชุมชน นโยบายจัดการศึกษาและศักยภาพของโรงเรียนในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน

3. แนวทางการดำเนินงาน

3.1. บุคลากรทุกฝ่ายและคณะกรรมการโรงเรียน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและโรงเรียน

3.2. ประชุมคณะครู คณะกรรมการโรงเรียน ระดมสมองเพื่อกำหนด แนวทางการดำเนินงานที่ได้ผลที่สุดเป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาโรงเรียนและนักเรียนโดยนำ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและโรงเรียนมาเป็นข้อมูลวิเคราะห์ผลกระทบความเป็นไปได้ ความเหมาะสมก่อนกำหนดวัตถุประสงค์

3.3. ร่วมกันปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินงาน

3.4. ร่วมกันประเมินผลการดำเนินงานและนำผลไปปรับปรุงแก้ไข
แนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3.5. สรุปผลการพัฒนาโรงเรียนและรายงานความก้าวหน้าต่อ
คณะกรรมการโรงเรียน ชุมชน

อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงษ์ (2540 : 84 - 92) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ
เงื่อนไขหรือปัจจัยที่จะทำให้โรงเรียนสามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้ใน 2 เงื่อนไขหลัก คือ

1. เงื่อนไขที่จำเป็น ได้แก่

1.1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีทัศนคติที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาความรู้และจิตสำนึกของตนเองและการเรียนรู้ที่ดีอย่างหนึ่งนั้นเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติ

1.2. บุคลากรต้องมีทัศนคติที่เคารพและเชื่อมั่นในศักยภาพในการพัฒนาตนเองโดยไม่ยึดติดในความรู้ซึ่งการเห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นซึ่งกันและกันจะเอื้อให้เกิดความร่วมมือกันมากขึ้น

1.3. ต้องมีความเชื่อว่า ความหลากหลายเป็นลักษณะที่แท้จริงของธรรมชาติและมีประโยชน์ในเชิงการพัฒนา เพื่อเสริมความเชื่อในข้อ 1.1. และ 1.2. และยังเป็นการส่งเสริมให้บุคคลยอมรับความแตกต่างระหว่างกันและทำให้ความร่วมมือดำเนินไปโดยราบรื่น

2. เงื่อนไขที่พอเพียง ได้แก่

2.1. การมีวิสัยทัศน์ในเรื่องการศึกษาของชุมชนร่วมกัน

2.2. การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากภาคีอื่น

2.3. โครงสร้างของระบบการจัดการศึกษาเป็นแนวราบ

2.4. นโยบายต้องปรับให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนมากขึ้น

2.5. ชุมชนอยู่ในสภาพที่สามารถพัฒนาได้ เช่น มีความเข้มแข็งพอ มีทรัพยากร มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาได้ เป็นต้น

ขณะเดียวกันได้เสนอวิธีการดำเนินความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนไว้ดังนี้

1. แสวงหาระบบหรือกลไกในการสร้างหรือพัฒนาบุคลากร ให้มีทัศนคติและวิสัยทัศน์ที่เอื้อต่อการเกิดความร่วมมือและการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดการปรึกษาหารืออย่างจริงจังร่วมกันระหว่างผู้ที่มีมองเห็นประเด็นปัญหา มีทัศนคติหรือวิสัยทัศน์ร่วมกันอยู่แล้ว

2. จากข้อหนึ่งขยายไปสู่การร่วมคิดวิเคราะห์ กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและวางแผนกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การร่วมมือกันจัดกิจกรรมการพัฒนา เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและเกิดความคิดในการศึกษาของชุมชน

3. จัดกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และการจัดการตามกิจกรรมที่กำหนดในข้อสอง โดยการสรุปประเมินผลการดำเนินการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

4. แสวงหาแนวทาง การขยายความคิด กิจกรรม การเรียนรู้ไปสู่ประชาชนใน ชุมชน และภาคีต่าง ๆ เพื่อขยายการมีส่วนร่วมให้ทั่วถึง และผลักดันให้เกิดโครงสร้างของกิจกรรมแนวราบอย่างต่อเนื่อง

5. สำรวจหารูปแบบ และระบบของความร่วมมือและความสัมพันธ์กับภาคีอื่น ๆ ภายนอกชุมชนที่จะพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นบูรณาการ

วิชิต นันทสุวรรณและจำนงค์ แรกพินิจ (2541 : 3) ได้กล่าวถึงบทบาทของชุมชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนว่า ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนนับตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและร่วมรับประโยชน์ โดยรัฐได้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการสถานศึกษาให้เอื้อต่อแนวคิดนี้ เช่น การจัดตั้งโรงเรียนชุมชนโครงการมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทและโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท การจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างทางการศึกษาที่รวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางไม่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ ประกอบกับกระแสการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นได้ก่อตัวแรงขึ้น ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งบทบาทของชุมชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนภายใต้โครงสร้าง ที่เป็นอยู่นี้ชุมชนไม่อาจกำหนดและควบคุมได้มากนักแต่ก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่ชุมชนจะได้เข้ามามีบทบาทหรือการมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษามอบบทบาทและรูปแบบที่สำคัญ คือ

1. บทบาทผู้สอนผู้ถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ ชุมชนเข้าไปมีบทบาทในด้านนี้ผ่านทางผู้นำและผู้รู้หรือผู้มีภูมิปัญญา ตลอดจนประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่าที่ชุมชนมีอยู่ไปสู่นักเรียน

2. บทบาทการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียน ส่วนใหญ่บทบาทในด้านนี้ของชุมชน จะได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ จากโรงเรียน โดยอาศัยระเบียบคำสั่งของทางราชการมารองรับ เช่น คณะกรรมการโรงเรียนซึ่งเป็นรูปหนึ่งของการบริหารและการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โซเวลล์ (Sowell. 1996 : 24-25) ได้กล่าวถึงกลุ่มคนต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับ โรงเรียนได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ และผู้เชี่ยวชาญพิเศษ กลุ่มนักธุรกิจและอุตสาหกรรมรวมทั้งกลุ่มของผู้ปกครองนักเรียน

ทาวน์เซนด์ (Townsend. 1994 : 157) ได้ให้ระดับการเข้ามามีส่วนสนับสนุนของชุมชนหรือบุคคลภายนอกที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนจัดการศึกษากับโรงเรียนไว้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 บุคลากรในชุมชนตระหนักดีว่า การที่เข้ามาสนับสนุนในการจัดการศึกษากับทางโรงเรียน มีความสัมพันธ์ต่อผลผลิตทางการศึกษาของโรงเรียน

ระดับที่ 2 บุคลากรในชุมชน เชื่อว่าชุมชนจะได้รับผลโดยตรงในการเข้ามาช่วยเหลือ

ระดับที่ 3 เกิดจากได้รับการร้องขอให้เข้ามาสนับสนุนโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 58) ระบุว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนทางการศึกษาทำให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในคุณค่าของคน และนำคุณค่านั้นมาสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ การร่วมมือกันของทุกฝ่าย คือ การสร้างพลังอันแข็งแกร่งร่วมกัน ซึ่งจะเกิดผลแก่เด็กและเยาวชน อันเป็นความหวังของเราทุกคน

จากแนวคิดหลากหลาย ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะบทบาทของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนใน โรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนที่อยู่ใกล้ชิดที่บ้านตลอดจนชุมชนซึ่งเป็นเบ้าหลอมใหญ่จึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นแก่ตัวนักเรียน ดังที่ ก่อ สวัสดิพานิช (2527 : 15) กล่าวไว้ว่า " ผู้ปกครองนั้นเป็นบุคคลซึ่งจะได้รับผลการเล่าเรียนของเด็กในโรงเรียน ถึงแม้ไม่มีความรับผิดชอบในกิจการของโรงเรียนโดยตรงก็ตาม แต่ผลของการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนมักจะตกไปอยู่กับผู้ปกครอง เพราะฉะนั้นผู้ปกครองจึงเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนในขั้นสุดท้าย "

3. ขั้นตอนและรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนามี 5 ขั้นตอน คือ (อภินันท์ รพีพัฒน์. 2531 : 49 - 50 ; ประมาณ ดัชนีกุล. 2538 : 14 ; ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543: 143)

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาพร้อมทั้งลำดับความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีส่วนได้เสียเนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง

2. การมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์หาสาเหตุ ตลอดจนที่มาของปัญหาทั้งนี้เพราะปัญหาเป็นผลเนื่องปละยจากเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเบื้องต้น การค้นหาต้นตอของเหตุย่อมง่ายต่อการดำเนินการในการแก้ปัญหา นั้น ๆ

3. การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกและการวางแผนในการแก้ปัญหา ความหลากหลายของแผนในการแก้ปัญหาย่อมถูกคัดเลือกเพื่อนำสู่การปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการเลือกแผนจึงมีความสำคัญยิ่งในผลของงาน

4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนที่กำหนดขึ้น แผนที่นำไปสู่การดำเนินการต้องได้รับความร่วมมือทุกฝ่ายเพราะเป็นการจัดการอย่างเป็นรูปธรรม

5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่นำสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2530 : 61-63) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนาชนบท มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 คือ การศึกษาชุมชน หรืออาจเรียกว่า ขั้นการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อศึกษาและเรียนรู้ถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชน รวมตลอดถึงการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมาด้วยสำหรับใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาชุมชนชนบทนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยมีการรวมกลุ่มกันอภิปรายถกเถียงแสดงความคิดเห็น ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อวางแผนพัฒนา

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนหรือวิธีการที่ได้ร่วมกันตัดสินใจมาแล้วจากขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 คือ ขั้นประเมินผลงาน ในขั้นนี้เจ้าหน้าที่พัฒนาและชาวบ้านจะร่วมกันกำหนดขั้นตอนย่อยต่างๆ ในการทำงานประเมินผล ตลอดจนดูแลปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างประเมินผลเพื่อที่จะได้แก้ไขได้ทันทั่วถึง

ศกุนต์ สายบุญลี (2537 : 56) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนดังนี้

1. ส่วนร่วมในการรับรู้ ในการได้รับข่าวสาร ซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งที่จะรู้ข่าวสารความเป็นไปของบ้านเมือง ความรู้หรือวิชาการต่าง ๆ ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นการตกทอดทางสติปัญญาของมนุษย์จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งสังคมหนึ่งสู่สังคมหนึ่งอันเป็นสิ่งสาธารณะ

2. ร่วมคิด จากการได้รับรู้มาสู่การขบคิด พิจารณา มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เสนอแนะแลกเปลี่ยนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่มีคุณภาพ

3. ร่วมตัดสินใจ มีโอกาสที่จะตัดสินใจรับหรือไม่รับกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนกับชีวิตของตน อันถือว่าหากมนุษย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันแล้วผลที่เกิดขึ้นย่อมเป็นสิ่งที่สอดคล้อง กับความต้องการสอดคล้องกับปัญหา เกิดความรักความหวงแหนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและต้องดูแลรักษา ขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด

4. ร่วมวางแผนและดำเนินการ การวางแผนร่วมกันและการดำเนินการ ร่วมกันย่อมมีพลังอย่างมหาศาลในการทำให้โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับความสำเร็จอย่างรวดเร็ว

5. ร่วมประเมินผล ประเมินค่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการแล้วหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป

6. ร่วมรับผิดชอบ การคงอยู่ของกิจกรรมนั้น ไม่มีใครปฏิเสธว่าเป็นผลมาจากการรับผิดชอบและการปฏิบัติดูแลรักษาร่วมกัน สำหรับสิ่งที่เกิดผลเสียหายหากมีการรับ " ผิด " เราก็จะพบกับสิ่งที่ " ชอบ " พลวัตรของกิจกรรมก็จะต่อเนื่องต่อไปเช่นกัน

7. ร่วมรับผลประโยชน์ในงานพัฒนาชุมชน ผลของกิจกรรมย่อมตกแก่สมาชิกชุมชน ส่วนชุมชนจะกระจายผลประโยชน์ไปสู่สมาชิกของชุมชนแต่ละคนอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของชุมชนนั้น เช่น อาจใช้วิธีเฉลี่ยผลประโยชน์ อาจใช้เกณฑ์แบ่งปันตามสัดส่วนของทุนแรงงาน การจัดการหรือตามผลงาน เป็นต้น

ธวัช มกรพงศ์ (2537 : 92) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะกระทำได้ 2 วิธี คือ

1. ออกเงินแทนการใช้แรงงานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับประชาชนในชุมชนที่มีความเจริญและมีรายได้สูงพอสมควร

2. การใช้แรงงานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับชุมชนที่ยังล้าหลังและยากจนประชาชนมีรายได้ต่ำ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 :19) ได้ศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติและระเบียบของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในส่วนที่ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาที่ภาครัฐจัดดำเนินการ ปรากฏว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาจะมีอยู่ในลักษณะเดียว คือ ในรูปของ " คณะกรรมการ " การเข้าร่วมในคณะกรรมการก็จะอยู่ในลักษณะของ " ผู้ทรงคุณวุฒิ " ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความหมายรวมถึงข้าราชการในหน่วยงานอื่น ข้าราชการที่เกษียณแล้ว หรือ ประชาชนทั่วไป

เสน่ห์ จามริก (2537 : 31 - 32) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นหรือชุมชนไม่ใช่เพียงตัวแทนเข้าไปมีบทบาทร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรและการเรียนการสอนที่กำหนดจากส่วนกลางเท่านั้น ควรได้มีการนำองค์ความรู้ของท้องถิ่นนั้น ๆ เข้าไปประกอบเป็นฐานในการกำหนดหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วย

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 328 - 332) กล่าวถึงระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และเป็นที่ยอมรับว่าได้ผลในเชิงปฏิบัติมากมี 3 ระบบ คือ

1. ระบบการปรึกษาหารือ เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของคณะกรรมการซึ่งเป็นการกระจายอำนาจบริหารและการตัดสินใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานร่วมมีความรับผิดชอบ ระบบการปรึกษาหารือนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไป โดยการมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็น หัวหน้าคณะทำงาน ประสานโครงการ ประสานคณะกรรมการ หรือ กรรมการ เป็นต้น

2. ระบบกลุ่มคุณภาพเป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของกลุ่มทำงาน ซึ่งคงเรียกชื่อได้หลายอย่าง เช่น กลุ่มคุณภาพ กลุ่มกิจกรรมชีวิต กลุ่มพัฒนาคุณภาพงาน ฯลฯ ระบบบริหารนี้เหมาะสำหรับใช้กับพนักงานระดับปฏิบัติ หรือ ระดับหัวหน้างาน เพราะเป็นการฝึกฝนและเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นมีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. ระบบข้อเสนอแนะ ระบบนี้มีความแตกต่างจากข้อเสนอแนะที่พบเห็นทั่วไปที่มีลักษณะเป็นกล่องหรือตู้รับฟังความคิดเห็นเท่านั้น แต่วิธีนี้จัดให้มีแบบฟอร์มข้อเสนอแนะ เพื่อให้พนักงานและผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้กรอกแบบที่กำหนด เช่น ปัญหาที่พบคืออะไร สาเหตุปัญหามาจากอะไรวิธีการแก้ปัญหาอะไรบ้างและผลที่คาดว่าจะได้รับนั้นดีกว่าเดิมอย่างไร เป็นต้น ซึ่งวิธีดังกล่าวนี้ใช้ได้ผลในหลายบริษัท เช่น ธนาคารพาณิชย์บางแห่ง บริษัทเครือซีเมนต์ไทย ซึ่งแต่ละบริษัทจะมีคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอแนะว่าแต่ละข้อเสนอแนะเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพียงใด ความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติมีมากน้อยเพียงใด และสมควรทดลอง

ดำเนินการตามข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไรก็ตามหากข้อเสนอแนะใดสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ผล ทางบริษัทก็จะให้รางวัลตอบแทนแก่ผู้เสนอความคิด

เจ็จันท์ จงสถิตอยู่ และ อมรวิรัช นาคทรพรพ (2539 : 123) ได้เสนอแนวทางให้ชุมชนเข้ามามีการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ ต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศแห่งการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ พร้อมกับสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่รวมทั้งการสร้างภาวะความเป็นผู้นำในการจัดการศึกษา

พุทธิ (ทัศนาศ แสงศักดิ์ 2539 : 25-26 ; อ้างอิงจาก Putti. 1987 : 312 - 318) ได้สรุปวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่ามี 8 รูปแบบ คือ

1. การวางแผนแบบสแกนลอน (The Scanlon Plan) เป็นแนวทาง ที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด แนวทางหนึ่งเป็นการทำงานแบบที่ระหว่างคนงานกับผู้บริหารเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ค่าจ้างและผลกำไร

2. เจเคกรุป (Jishu Kanri - JK) เป็นการจัดตั้งกลุ่มอิสระเล็ก ๆ ที่มีอำนาจเด็ดขาดกลุ่มเหล่านี้ จะพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานแล้ว พยายามที่จะหาข้อยุติอย่างสร้างสรรค์ผู้นำกลุ่มอาจได้รับการเลือกตั้งหรือสับเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ๆ จะต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3. การปรึกษาตามสายการบังคับบัญชา (Consultative Hierarchy) เป็นวิธีการที่ให้ผู้จ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยเครือข่ายคณะกรรมการต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ภายในบริษัท

4. ทีกรุป (T - Group Approach or Sensitivity) วิธีการนี้ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลิกสัมพันธ์ของฝ่ายบริหารเทคนิคนี้ใช้เพื่อทำความเข้าใจคนอื่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้ถึงค่านิยม แรงจูงใจ จุดอ่อนและจุดแข็งของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยที่แต่ละคนจะต้องเข้าใจตนเองเสียก่อน

5. การบริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับผู้บริหารระดับต่าง ๆ ในองค์กร (Multiple Management) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยมีความตั้งใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเพียงคนเดียวจึงต้องการที่จะให้บุคคลในระดับต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการบริหารด้วย

6. คิวซีซี (Quality Control Circle) ระบบคิวซีซีเป็นการทำงานของกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งมีบุคลากรตั้งแต่ 3 - 15 คน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ปัญหาด้วยกัน โดยวิเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานจากนั้นจะหาแนวทางแก้ไข

7. แนวทางการใช้คณะกรรมการ ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Committee Approach for Participation) คณะกรรมการเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำแนวความคิดการ

บริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้ปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับที่สูงกว่าพนักงานปฏิบัติ คณะกรรมการจะเป็นกลุ่มที่จัดตั้งชั่วคราวเพื่อปรึกษาปัญหาเฉพาะหน้า

8. การมีส่วนร่วมและการสร้างทีม (Participation and Team Building) กิจกรรม การมีส่วนร่วมและการสร้างทีมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเมื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรในองค์การมีความมั่นคง สมาชิกของกลุ่มจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความคิดริเริ่ม

เบียร์เรนส์ (Beerens, 2000 : 22) กล่าวว่า การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมนั้นเพื่อให้ประชาชนที่ร่วมงานเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรที่ผู้บริหารมีความคิดพื้นฐานว่าความคิดของประชาชนที่มีส่วนร่วมด้วยนั้นดีกว่าการคิดแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ก่อให้เกิดการระดมทรัพยากรที่ดีกว่า

สรุป การมีส่วนร่วมของชุมชนจะเกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความตระหนักในปัญหาที่ทุกคนในชุมชนประสบอยู่และการได้รับความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การฝึกกำลังกาย กำลังสติปัญญาและกำลังใจของคนในชุมชนนั้น ๆ ในการร่วมกันกำหนดจุดหมายกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาจากการวิเคราะห์สาเหตุที่มาเพื่อลำดับความสำคัญ ในการกำหนดแผนงานเพื่ออนุมัติปัจจัยต่าง ๆ สู่การปฏิบัติและการประเมินผลของงานวิชาการ งบประมาณ งานบุคลากรและงานบริหารทั่วไปของโรงเรียนในที่สุด

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยแต่ละปัจจัยให้ความเหมาะสมและผลประโยชน์ที่แตกต่างกันของแต่ละระดับ เช่น สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษาตลอดจนความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้จะต้องมีองค์ประกอบหรือปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจให้มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีผู้ศึกษาค้นคว้าไว้หลายท่าน ดังนี้

โคเฮน และ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977 : 7 - 26) กล่าวถึงมิติการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ประเภทหรือเรื่องของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ประเภทได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลกำไรและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

มิติที่ 2 กลุ่มคนที่เข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ คนต่างถิ่น คน 4 กลุ่มดังกล่าวมีคุณลักษณะที่พิจารณาประกอบได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว การศึกษา การแบ่งกลุ่มในสังคมนั้น (เช่น กลุ่มชน เชื้อชาติ เผ่า ศาสนา ชั้น ภาษา แหล่งกำเนิด เป็นต้น) อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น ระยะทางที่พากับโรงเรียน สถานะภาพการถือครองที่ดิน สถานะภาพการได้รับการจ้างงาน

มิติที่ 3 เหตุที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1. พื้นฐานจากการเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งเกิดจาก แรงที่กระทำจากเบื้องบนหรือเบื้องล่างและแรงเสริมต่าง ๆ 2.รูป

แบบในการมีส่วนร่วมในรูปองค์กรและโดยตรงหรือโดยอ้อม 3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม ได้แก่ ระยะเวลาและช่วงของกิจกรรม 4 ประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การให้อำนาจและปฏิสัมพันธ์ของลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

องค์การอนามัยโลก (เกียรติศักดิ์ เรือนทองดี. 2536 : 12-13 ; อ้างอิงจาก World Health Organization. 1978 : 59 - 68) ได้เสนอปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจ หมายถึง การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ นั้น จะมีเหตุผลที่สำคัญ คือ ประการแรก มองเห็นว่าตนจะได้ผลตอบแทนในสิ่งที่ทำไปและประการที่สอง การได้รับการบอกกล่าว หรือได้รับการชักชวนจากบุคคลอื่นให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ

2. ปัจจัยโครงสร้างของโอกาสหรือช่องทางในการเข้าร่วม หมายถึง การมองเห็นช่องทางในการมีส่วนร่วมและมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับหลังการมีส่วนร่วม ดังนั้นพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางการมีส่วนร่วมจึงควรมีลักษณะดังนี้ คือ ประการแรกเปิดโอกาสให้ทุก ๆ คนในชุมชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ประการที่สองมีกำหนดเวลาที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะได้สามารถกำหนดเงื่อนไขตามสภาพเป็นจริงของตนได้ และประการที่สามมีการกำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. ปัจจัยด้านอำนาจ ในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนสามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการและผลประโยชน์ของกิจกรรมได้

ชูเกียรติ ภัยลี (2536 : 19-21) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมประกอบด้วยปัจจัย ดังนี้

1. ด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ

2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา ขนาดครอบครัว อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และความยาวนานในการอยู่อาศัย

3. ด้านการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อสื่อสารทั้งการสื่อสารมวลชนและสื่อบุคคล

ปัญญา ณะสัมบุญ (2535 : 4) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบทและชุมชน ตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม คือ รายได้ การติดต่อพบปะผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการและความคาดหวังผลประโยชน์จากโครงการ

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2541 : 35) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร เห็นว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ดังกล่าวนั้น สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

1.1. โครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม จะช่วยให้ชุมชนมีความพร้อมในการสนับสนุนโรงเรียนด้านการเงิน เพราะเป็นย่านอุตสาหกรรมย่อมทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจดี

1.2. ลักษณะนิสัยของคนไทย ช่วยส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมกับ โรงเรียน กล่าวคือ โดยทั่วไปคนไทยมีนิสัยชอบทำบุญสุนทาน ไม่ค่อยจะปฏิเสธคำร้องขอของผู้อื่น โดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นสถาบันสอนบุตรหลานให้เป็นคนดี มีความรู้

1.3. ระบบการเมืองการปกครองท้องถิ่น กระตุ้นให้นักการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนซึ่งในช่วงที่มีการเลือกตั้งผู้สมัครมักจะต้องไปพบประชาชนและช่วยเหลือ กิจกรรมของสังคมโดยเฉพาะวัดกับโรงเรียนที่เป็นสถาบันหลักของชุมชน

2. ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน

2.1. ความศรัทธาของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน หากโรงเรียนสร้างความศรัทธาให้กับชุมชนได้ เช่น ผลการเรียนดี นักเรียนสามารถสอบชิงทุนหรือสอบเข้าสถาบันที่มีชื่อเสียงได้ โรงเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ ครูอาจารย์เอาใจใส่ต่อเด็ก โรงเรียนชนะการประกวดผลงานทางวิชาการ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ชุมชนเกิดความศรัทธาต่อโรงเรียน

2.2. ชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียนและต้องมีหน้าที่ต่อโรงเรียน ความรู้สึกดังกล่าวมักจะอยู่ในรูปของโรงเรียนของเรา การเป็นศิษย์เก่า การเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการก่อตั้งและทำนุบำรุงโรงเรียน การเป็นผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ

2.3. ความคาดหวังของชุมชน ต่อโรงเรียน ได้แก่ ความคาดหวังว่า โรงเรียนจะสั่งสอนบุตรหลานของเขาให้เป็นคนเก่งคนดีและคาดหวังให้โรงเรียนมีคุณภาพ ไม่เป็นรองโรงเรียนอื่น

2.4. ชุมชนมีความสัมพันธ์อันดี กับโรงเรียน หากผู้บริหารและครู เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอโรงเรียนให้การต้อนรับประชาชนอย่างดีโรงเรียนเอาใจใส่บุตรหลานของประชาชนชุมชนก็จะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนด้วยดี

3. ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

3.1. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารและครู ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนให้เกียรติและกำลังใจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน โรงเรียนมีครูเก่าหรือศิษย์เก่าปฏิบัติหน้าที่เป็นครูอยู่ในโรงเรียน ครูสนใจและเอาใจใส่การเรียนการสอน ฯลฯ

3.2. ปัจจัยเกี่ยวกับผลงานและวิธีปฏิบัติของโรงเรียน เช่น โรงเรียนมีชื่อเสียงด้านวิชาการมีความเชื่อมั่นในเรื่องการเงิน โรงเรียนมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ฯลฯ

ดังนั้น จึงกล่าวสรุปในภาพรวมว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวความคิดทางยุทธศาสตร์และเป็นเงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จในงานที่รับผิดชอบที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมี

ส่วนร่วมในกำหนดปัญหาที่มีสู่การแก้ปัญหาโดยการกำหนดจุดหมาย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดแผนงาน การอนุมัติปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดทำแผน เพื่อนำไปปฏิบัติและการประเมินผล สำหรับปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น มีหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น ปัจจัยของสิ่งจูงใจ ปัจจัยโครงสร้างของโอกาสหรือช่องทางในการเข้าร่วม ปัจจัยด้านอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสถานภาพโดยตำแหน่ง ปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ การคาดหวังผลประโยชน์จากโครงการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจะต้องให้ชุมชนเป็นหลักในการพัฒนา กิจกรรมต้องเริ่มจากพื้นฐานปัญหาของชุมชน สังคม จึงจะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. นโยบายที่สนับสนุนให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นโยบายการจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องการให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยได้กำหนดไว้ในนโยบาย ระเบียบ กฎหมาย หลายฉบับ ดังนี้

6.1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 43 วรรคสอง "การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ "

6.2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มาตรา 8 การจัดการศึกษา (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา (6)การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรอาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 24 (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคล

ดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษาดังนี้ มาตรา 58 (2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาบริหารทรัพยากรอื่น ให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

6.3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544

โดยเหตุที่ในปัจจุบันปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม มีความซับซ้อนและการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของหลายฝ่ายในสังคมในขณะการพัฒนาในระยะเวลาที่ผ่านมา ได้ทำให้ภาคประชาชนเติบโตและมีศักยภาพและมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการของรัฐและบริหารจัดการชุมชน อีกทั้งภาครัฐเองมีขีดความสามารถจำกัด จำเป็นต้องเปิดโอกาสและส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและสังคมได้มีส่วนเข้ามาแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

6.3.1. จัดกระบวนการหรือกลไกการบริหารจัดการของรัฐ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การจัดทำแผน และดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน

6.3.2. สนับสนุนให้มีคณะกรรมการของประชาชน ในชุมชนและท้องถิ่นให้ร่วมคิดร่วมทำงานและเรียนรู้ประสบการณ์ความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน

6.3.3. ส่งเสริมให้มีเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างชุมชนหรือท้องถิ่น ในการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาด้านต่าง ๆ และผลกระทบจากการพัฒนา

6.3.4. จัดให้มีกระบวนการและช่องทาง ของการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางการพัฒนาเป็นสองระบบควบคู่กันไปคือระบบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนาร่วมกับภาครัฐซึ่งเป็นระบบที่มีการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันและระบบการจัดการกิจกรรมการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ซึ่งภาครัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนในด้านนโยบาย มาตรการและงบประมาณสนับสนุน

6.3.5. เสริมสร้างวิสัยทัศน์ และสร้างขีดความสามารถ ในการจัดการหรือการมีส่วนร่วมให้แก่องค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน สาธารณชน ภาคธุรกิจเอกชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินแผนงานโครงการของรัฐหรือของชุมชน เช่น การใช้

มาตรการจูงใจทางภาษี การสนับสนุนการฝึกอบรมด้านการจัดการและการส่งเสริมความร่วมมือกับฝ่ายอื่น ๆ ในสังคม

6.3.6. พัฒนาศักยภาพการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ ของรัฐและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานประชาสัมพันธ์ภาครัฐและภาคเอกชนในการให้บริการข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประเทศแก่ข้าราชการในกระทรวง ทบวง กรม และประชาชนอย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

6.4. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 กล่าวไว้ในแนวนโยบายการศึกษา ข้อ 13 ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของครอบครัว ชุมชน สถาบัน สังคมอื่น ๆ และสื่อมวลชน ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษา การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อ 17 ปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพ ด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการภายในของสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการจัดการศึกษาของชุมชน

6.5. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ นโยบายข้อ 5 ปฏิรูปกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษา ให้มีอิสระมากขึ้น กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายมีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างความเป็นธรรมในสังคมให้มากขึ้น

6.6. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง เล่ม 1 , 2541) กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาข้อที่ 4 ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานให้บุคคลในครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชนร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรพุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายที่กล่าวมาจะเห็นว่ารัฐมีนโยบายชัดเจนในการให้ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาเป็นอย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการตามสาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

6. การจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย

การจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาของอำเภอเกาะสมุยซึ่งเป็นเกาะใหญ่ อันดับ 3 ของประเทศ มีพื้นที่ 282 ตารางกิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปทางทิศตะวันออก 84 กิโลเมตรและอยู่ห่างจากแผ่นดินใหญ่ส่วนที่ใกล้ที่สุด คือ อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ประมาณ 19 กิโลเมตร ประชาชนมีความตื่นตัวทางการศึกษามาเนิ่นนานประกอบด้วยคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยเชื้อสายมลายู (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย. มปท :3) แบ่งการ

ปกครอง 7 ตำบล มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 40,549 คนขณะที่มีนักท่องเที่ยวประมาณเก้าแสนถึงหนึ่งล้านคนซึ่งนอกจากนี้จังหวัดสุราษฎร์ธานี อนุญาตให้นายจ้างนำแรงงานต่างด้าวให้ทำงานใน 10 ประเภท (หนังสือพิมพ์เมืองหลัก 2002 : 23 - 24)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาชั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ 6 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการการเงินและพัสดุ ด้านอาคารสถานที่และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยทั้ง 6 ด้าน มีเป้าหมายหลักร่วมกัน คือ ให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร โดยมีวิชาการเป็นหลัก ส่วนงานอื่นเป็นงานสนับสนุนส่งเสริมให้งานวิชาการมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 :19)

ปัจจุบันการศึกษาระดับประถมศึกษาของอำเภอเกาะสมุย มี ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ซึ่งในระบบโรงเรียนมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ทางรัฐจัด 23 โรง ระดับมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจำนวน 2 โรงและ ของเอกชนจัดเปิดสอนระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาจำนวน 1 โรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย. มพท : 15 ; สมุดรายงานสถิติจังหวัด ฉบับ 2544 : 53) ซึ่งในการจัดการศึกษาที่ผ่านมายังไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน หรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคตเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากภาคการเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ ทำให้ขาดแคลนกำลังคนในระดับกลางและระดับสูง โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และช่างเทคนิคต่าง ๆ การศึกษาในระดับสูงมีเพียงร้อยละ 87 ของหมู่บ้านทั้งหมด (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย.2541 : 3)

ด้านบุคลากร ข้าราชการครูตามเกณฑ์ กค. ปี 2541 จำนวน 258 คน ตาม จ. 18 จำนวน 244 คน ตามที่ปฏิบัติการสอนจริง 239 คนทำให้ขาดอัตรากำลังจำนวน 14 อัตราดังนั้นภายในปี 2544จะขาดอัตรากำลังรวม46อัตรา (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะ สมุย.2541:16) ในขณะที่ประชากรต่างถิ่นมีการอพยพเข้ามาเพื่อประกอบธุรกิจมากขึ้นส่วนชาวพื้นเมืองอพยพไปหาแหล่งทำกินในที่อื่น (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย. มพท : 15) ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในรับผิดชอบทำให้อัตราซ้ำชั้นของนักเรียนในสังกัด ตกซ้ำชั้น ร้อยละ 3.45 เฉพาะนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ร้อยละ 8.09 (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะ สมุย.2541:15) รวมทั้งปัญหาอาคารสถานที่ ภายใน ปี 2544 จะขาดแคลนห้องเรียนชำรุดใช้การไม่ได้ ปีละประมาณ ร้อยละ 5 หรือ ไม่ต่ำกว่าปีละ 20 ห้องเรียน นับถึงปี 2544 รวมประมาณ 80 ห้องเรียน และจะต้องหาอุปกรณ์ สื่อการสอนและครุภัณฑ์ประจำห้องเรียนที่จำเป็นอีกจำนวนมากรวมทั้งงบประมาณ ค่าไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย.2541:17) และข้อจำกัดของการบริหารงานบุคคลของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุยต้องรับนโยบายมาปฏิบัติในส่วนภูมิภาคต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบหลักเกณฑ์ข้อบังคับ ตามที่ส่วนกลางกำหนดเป็นเหตุให้ขั้นตอนการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน ไม่คล่องตัว ขาดครู

เฉพาะสาขา เช่น วิทยาศาสตร์ , ภาษาอังกฤษ,คณิตศาสตร์ บุคคลขาดการพัฒนาตนเอง ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่มีภาระหนี้สินมาก(สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย.2541: 18)

ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้การบริหารและการจัดการศึกษาระดับพื้นฐานและอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญายึดเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหลักเพื่อความร่วมมือและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการทั้งในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป อันจะทำให้การดำเนินงานทางด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สิ้นสุดภายในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนใหญ่ (รายงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา 2544.: 22)ซึ่งรายละเอียด มีดังนี้ .

ด้านวิชาการ

งานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการต้องมีความเข้าใจในการบริหารการศึกษา เข้าใจจุดมุ่งหมายของหน่วยงานและเข้าใจหลักการบริหารวิชาการเพราะเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน โดยทั่วไปงานวิชาการจะมีรายละเอียดภาระงาน เกี่ยวกับ การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดเตรียมการเรียนการสอน การจัดวัสดุ อุปกรณ์ประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนการส่งเสริมการสอน การวัดและประเมินผล การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด/แหล่งความรู้ การนิเทศติดตามผล การวางแผนและการกำหนดวิธีดำเนินการทางด้านวิชาการรวมถึงการประชุมทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2536 : 21 ; กิติมา ปรีดีติลล 2532 : 47) โดยเฉพาะยุคการปฏิรูปการศึกษานี้ งานวิชาการเกี่ยวกับปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปัญญา แก้วกียูรและคณะ 2544 : 11)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 41) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร การบริหารงานวิชาการควรจะครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับวิชาการ การจัดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดการบริหารการเรียนการสอนและการจัดการวัดและประเมินผล รวมทั้งการติดตาม ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ

เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1. แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรและ การจัดปฏิทินการศึกษาความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดขั้นตอนและเวลาในการทำงาน

1.2. โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร

1.3. บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ การกำหนดเนื้อหาที่จะสอนแต่ละคาบเวลาของแต่ละสัปดาห์โดยวางแผนไว้ล่วงหน้าและยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2. การจัดดำเนินการ เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

2.1. การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ตลอดจนรายวิชา

2.2. การจัดชั้นเรียน เป็นงานที่ฝ่ายวิชาการจะต้องประสานกับฝ่ายอาคารและสถานที่นอกจากนี้ การจัดชั้นเรียนยังต้องคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวก ถูกต้องตามหลักสูตรของสภามหาวิทยาลัยและหลักจิตวิทยา

2.3. การจัดครูเข้าสอน ต้องพิจารณาในด้านบุคลากร ทั้งนี้รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอนด้วย

2.4. การจัดแบบเรียน เป็นการหาแบบเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตร โดยเฉพาะที่เป็นหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดอีกด้วย

2.5. การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าทันวิทยาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ

2.6. การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียน รู้จักนำเอาทฤษฎีมาใช้กับชีวิตจริง ทั้งยังให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชาและอาชีพนั้นเพื่อการเตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริง

3. การจัดการเรียนการสอนและการจัดการวัดผลประเมินผล เป็นการจัดสิ่งให้อำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่

3.1. การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษา ของนักเรียนเน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูใช้ในการเรียนการสอน

3.2. การจัดห้องสมุดเป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิชาให้นักเรียนได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3. การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือและแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

3.4. การวัดผลประเมินผล เป็นกระบวนการที่ใช้เครื่องมือในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

การบริหารวิชาการในยุคลปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนและสำนักงานจะมีโครงการในการตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้สถานศึกษาและสำนักงาน รับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง เป็นเรื่องที่สถานศึกษาและสำนักงานจะต้อง

ปรับตัวอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้ เข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนมากขึ้น โรงเรียนจึงจะประสบผลสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ (ปัญญา แก้วกียูรและคณะ. 2544 : 11)

กล่าวโดยสรุป ทุกกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้มีขึ้นล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเพื่อตอบสนองในเนื้องานวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน การสอนของครูตลอดจนคุณภาพในการบริหารงานการศึกษาของผู้บริหาร ซึ่งคุณภาพของวิชาการจะเกิดขึ้นได้จะต้องให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดจุดหมาย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดแผนงาน การอนุมัติปัจจัยในการจัดทำแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและประเมินผล

ด้านงบประมาณ

การจัดการด้านงบประมาณและการเงิน มีแนวทางสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจการบริหารโดยให้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงบประมาณและหน่วยบริหารการเงินและสถานศึกษาสามารถกำหนดความต้องการงบประมาณของตนเองโดยจัดทำผ่านเขตพื้นที่การศึกษาแม้ว่าไม่เป็นนิติบุคคลแต่มีอิสระในการจัดการทรัพยากรและหารายได้เพิ่มได้มากขึ้นทั้งนี้มุ่งเน้นให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการและช่วยระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่าง ๆ โดยมีระบบตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อความโปร่งใสและความรับผิดชอบ (ปัญญา แก้วกียูรและคณะ. 2544 : 34) เพราะการลงทุนทางการศึกษาได้กลายเป็นความจำเป็นอันดับแรกซึ่งผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในทุกประเทศต้องคำนึงถึงเพราะการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดคุณภาพของคนในประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้ามั่นคงของชาติ การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาโดยเฉพาะระดับประถมศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมา เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 44 ของงบประมาณด้านการศึกษาทั้งหมดและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด (รายงานการประเมินผลการจัดการศึกษา พ.ศ. 2543:11) แต่เป็นการจัดการศึกษาที่ได้ในปริมาณและคุณภาพที่ต่ำกว่าในขณะที่นานาประเทศส่วนใหญ่ใช้เงินในสัดส่วนที่ต่ำกว่าแต่จัดการศึกษาได้ในปริมาณและคุณภาพที่สูงกว่า(สถานะการศึกษาไทยกับนานาประเทศ. 2542 :10) เหตุเพราะระบบราชการยังมีสภาพการจัดการด้านองค์กรและบุคลากรที่มีความซ้ำซ้อนรวมทั้งมีสายการบังคับบัญชาที่มากเกินไปประกอบกับลักษณะการบริหารงานที่รวมอำนาจไว้ในส่วนกลาง ซึ่งต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในหมวดเงินเดือนและค่าจ้างมากเกินความจำเป็น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) จึงได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยความตระหนักของผู้ที่เกี่ยวข้องว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญสูงสุด ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ (มาตรา 60) โดยให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาควบคู่กับระบบการบริหารการเงิน การบัญชี และระบบการตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา , เพื่อความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อ

ตรวจสอบได้ (ม 62) ได้กำหนดหลักการที่สำคัญ ดังนี้. (รายงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.2544: 68 - 76)

1.หลักการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

1.1. การมีส่วนร่วมจากทุกส่วนของสังคม โดยการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้าน งบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมาใช้จัดการศึกษา รวมทั้งการให้สถานศึกษาหารายได้และผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา

1.2. การจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรมทั้งด้านผู้เข้ารับบริการการศึกษาและสถานศึกษา โดยการปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณให้ถึงสถานศึกษาและตัวผู้เรียนมากขึ้นเพื่อสร้างความเสมอภาคในโอกาส ความเป็นธรรมและประกันสิทธิและโอกาสของผู้เรียนในการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพมาตรฐาน

1.3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยจัดให้มีระบบและกระบวนการงบประมาณแบบใหม่ กล่าวคือ ปรับปรุงระบบงบประมาณการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance - Based Budgeting) โดยให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงบประมาณและวางระบบให้มีการกระจายการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาควบคู่กับระบบการตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผล การใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาด้วยการให้สถานศึกษาปรับเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดย่อย (Cash Basis) เป็นเกณฑ์พึงรับ - พึงจ่าย (Accrual Basis) รวมทั้งจัดให้มีระบบตรวจสอบภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีอิสระในกำกับดูแลของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

2. การอบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรและการลงทุน

2.1. มาตรการหักค่าลดหย่อน สำหรับเงินบริจาคเพื่อการศึกษา ซึ่งแยกจากรายการหักลดหย่อนสำหรับการบริจาคให้แก่องค์กรสาธารณกุศลต่าง ๆ

2.2. ระบบและวิธีการจัดระบบงบประมาณเพื่อการศึกษา เป็นการจัดสรรในลักษณะเงินงบประมาณแบบวงเงินรวม (Cash Basis) โดยเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ขออนุมัติเงินงบประมาณในลักษณะของการให้อุดหนุนจำแนกตามแผนงานหลัก โดยมีเป้าหมายการดำเนินการที่ชัดเจน ใช้ดุลยพินิจในการบริหารงบประมาณได้อย่างเต็มที่ ได้แก่การโอนเงินงบประมาณแบบวงเงินรวมข้ามแผนงาน โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติตามภารกิจวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้แผนงาน งาน / โครงการ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งแตกต่างจากการจัดสรรที่ให้ตามหมวดรายจ่าย 7 หมวด ตามข้อ 52 แห่งระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2525 ที่เคยใช้บังคับอยู่

2.3. ระบบบัญชีสถานศึกษาและการตรวจสอบ เดิมใช้บัญชีแบบเกณฑ์เงินสด (Cash Basis) ในการบันทึกการรับรายการรับและจ่ายเงินของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากส่วนราชการต้นสังกัด ตามหมวดรายจ่าย รวมทั้งรายได้ที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอนในและปีงบประมาณ แนวความคิดว่าสถานศึกษาของรัฐมิได้เป็นองค์กรที่มุ่งกำไร จึงมิได้จัดทำบัญชีและรายงานเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินเพื่อวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหาร เปลี่ยนเป็นเกณฑ์พึงรับ - พึงจ่าย (Accrual Basis) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนต้นทุนและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการทรัพย์สินและภาระผูกพันทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่สถานศึกษามีอยู่ทั้งหมด

2.4. การบริหารจัดการทรัพย์สินของสถานศึกษา ที่เป็นที่ราชพัสดุ สถานศึกษาของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุดตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ รวมทั้งบรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้อุทิศให้หรือ โดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษาซึ่งไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุและให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษาตลอดจนบรรดารายได้และผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุนั้นให้ถือเป็นรายได้ของสถานศึกษาโดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังในส่วนของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้น สามารถจัดสรรรายได้เหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ได้

2.5. การจัดระบบกองทุนเพื่อการศึกษา มี 6 กองทุน ได้แก่ กองทุนพัฒนาครู กองทุนส่งเสริมครู กองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจาครอบครัวที่มีรายได้น้อย กองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน กองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุป งบประมาณมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพจะนำไปสู่การศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้น การจัดการงบประมาณให้มีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายตลอดจนถึงการประเมินผลเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและสามารถที่ตรวจสอบได้ เป็นหัวใจที่สำคัญในการดำเนินการซึ่ง เดิมเป็นระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดย่อย (Cash Basis) เปลี่ยนเป็นเกณฑ์พึงรับ - พึงจ่าย (Accrual Basis) หรือ มุ่งเน้นผลงาน จึงเกิดขึ้นเพื่อให้งานงบประมาณของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้านบุคลากร

บุคลากร เป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารจัดการทุกระดับที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จเจริญก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษานอกจากจะต้องเป็นคนดีและคนเก่งแล้วต้องเป็นผู้มีอุดมการณ์ที่รับใช้สังคม มีประสบการณ์พิเศษในลักษณะที่เรียกว่า "มืออาชีพ " (ปัญญา แก้วกียูร และคณะ. 2544 : 29)

ดังนั้นบุคลากร จึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในบรรดาทรัพยากรการบริหารทั้งหลาย แม้
ว่าผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจจะกำหนดแผนงานและโครงการหรือระบบงานไว้ดีเพียงใดแต่ถ้าหากขาด
บุคลากรที่มีคุณภาพแล้วความสำเร็จของงานนั้น ๆ ย่อมยากที่จะบรรลุผล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง
ที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญทุกกระบวนการ ขั้นตอน ตั้งแต่
การพิจารณาคณะกรรมการสรรหา เพื่อสรรหาการบริหารงานบุคคลและกระบวนการพัฒนา การ
บำรุงรักษาโดยการส่งเสริมขวัญกำลังใจตลอดจนให้บุคคลพ้นจากงาน เพื่อมีผลต่อการปฏิบัติงาน
ตามที่คาดหวัง ทุกขั้นตอนเป็นลักษณะบริหารโดยองค์คณะบุคคลอาจจะมีประชาชนมีส่วนร่วมมาก
ยิ่งขึ้นและยึดหลักตามระบบคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ หลักความสามารถ หลักความเสมอภาค
หลักความมั่นคงและหลักความเป็นกลางทางการเมือง(กิตติมา ปรีดีดีล. 2532 : 35 ; สมาน
รังสิโยกฤษณ์. 2535 : 11) ธรรมนูญฯ ฉบับที่ 2537 : 19 ; ปัญญา แก้วกัญญา และคณะ. 2544 :
29)

สรุป งานบุคลากรเป็นงานที่สำคัญยิ่งที่จะส่งผลดีหากการจัดหา การบำรุงรักษาตลอด
จนการใช้คนทำงานเหมาะสมในงานนั้น ๆ ซึ่งความเหมาะสมจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน
ทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดหมาย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดแผนงาน
การอนุมัติปัจจัยในการทำแผนเพื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล

ด้านบริหารทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการกระจายอำนาจทางการศึกษา
ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยทั่วไปการบริหารทั่วไปจะ
เป็นกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับงานวิชาการ งานบุคลากร และ
งานงบประมาณ ให้เกิดความคล่องตัวสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
อาจประกอบด้วย งานธุรการ งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานธุรการ

งานธุรการเป็นงานที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นการบริการหน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้
สามารถดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ งานธุรการจึงเปรียบเสมือนส่วนที่คอยประสานหรือ
สนับสนุนให้โรงเรียน สามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่น ซึ่งเป็นงานเกี่ยวกับการ
จัดทำ ควบคุม ดูแลเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับ
อื่น ๆ

งานอาคารสถานที่

อาคารสถานที่เป็นงานที่มีความสำคัญในฐานะที่ให้ความสะดวกและส่งเสริม
การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ การบริหารงานอาคารสถานที่ จึงเป็นสิ่ง
จำเป็นต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารด้านนี้ให้
เหมาะสม ในการสร้างหรือจัดหา การใช้ การบำรุงรักษา การควบคุมดูแลและการประเมินผล

การใช้ เพื่อการให้บริการ การอำนวยความสะดวก การส่งเสริม การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และเพื่อเตรียมพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการจัดการศึกษา เช่น การเพิ่ม หรือลดลงของจำนวนนักเรียน หรือการเปลี่ยนแปลงของชุมชน รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้าใจอันดี อันก่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตลอดจนองค์กรภายนอกอื่น ๆ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นภารกิจที่จำเป็นของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำความเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดของชุมชนทั้งนี้เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งโรงเรียนจะต้องให้การบริการ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เน้นความเข้าใจต่อกันและกันซึ่งการสร้างควมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน อันจะช่วยให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือและความสะดวกในการดำเนินงาน
2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน คือบุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้
3. เพื่อให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากชุมชน ทั้งด้านการเงิน แรงงานวัสดุอุปกรณ์และความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน
4. เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการและอื่น ๆ เป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง
5. เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานหลักของโรงเรียนคืองานวิชาการบรรลุเป้าหมายได้สะดวก
6. เพื่อสร้างบรรยากาศในสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน ทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
7. เพื่อป้องกันหรือแก้ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานของโรงเรียนที่อาจเกิดขึ้นโดยเป็นผลกระทบจากชุมชน

งานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่สนับสนุนส่งเสริมให้งานวิชาการของโรงเรียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยลักษณะของกิจกรรมต่าง ๆ มีการต่อเนื่องเกี่ยวโยงสัมพันธ์ที่ส่งผลให้เกิดทักษะชีวิตแก่นักเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนทุก ๆ ด้านให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและส่งผลไปถึงการพัฒนาสังคมต่อไป

7. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ลักษณะสถานภาพโดยตำแหน่ง

ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญที่สุดของหน่วยงาน ในการนำพาแผนนโยบายจากหน่วยเหนือสู่หน่วยปฏิบัติให้เป็นจริงดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่จึงน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ดังจะเห็นได้จากการศึกษาปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ของ วินัย บุญศาสตร์ (2534 : 119 - 123) พบว่า ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน จัดเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงไปหาลำดับดังนี้ งานประชาสัมพันธ์ งานพัสดุ งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย อาคารสถานที่ งานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานงบประมาณและงานการเงินบัญชี และจากการศึกษาของ เจษฎา เสาทอง (2537 : 65) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า 1. งานวิชาการ ปัญหาได้แก่ ขาดคู่มือครู หนังสือและสื่อการสอน ครูขาดทักษะในการสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล ผู้บริหารไม่มีเวลานิเทศ ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนและขาดงบประมาณสนับสนุน 2. งานบุคลากร ปัญหาได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอขาดเครื่องมือนิเทศและประเมินผล ขาดงบประมาณพัฒนาบุคลากร 3. งานธุรการ การเงิน พัสดุ ปัญหาได้แก่ เก็บเอกสารไม่เป็นระเบียบ ผู้รับผิดชอบขาดทักษะในงานที่ปฏิบัติ 4. งานกิจการนักเรียน ปัญหาได้แก่ นักเรียนย้ายติดตามผู้ปกครอง ขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม 5. งานอาคารสถานที่ ปัญหาได้แก่ ขาดแคลนห้องเรียน อาคารเก่าและชำรุด 6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัญหาได้แก่ การขาดงบประมาณดำเนินกิจกรรมและได้รับการช่วยเหลือจากชุมชนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ ทรงเกียรติ ชูกำลัง (2537 : 72) ศึกษาปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร พบว่า 1.งานวิชาการ ครูไม่ใช้สื่อในการสอน ผู้ปกครองไม่สนใจผลการเรียนของนักเรียน 2. งานบุคลากร ขาดงบประมาณพัฒนาบุคลากร 3.งานธุรการ การเงินและพัสดุ ผู้รับผิดชอบมีความรู้ไม่พอและมีจำนวนไม่พอ 4. งานกิจการนักเรียน การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนไม่ทั่วถึง 5. งานอาคารสถานที่ ขาดงบประมาณบำรุงรักษา 6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ขาดการสนับสนุนจากชุมชน ขณะที่ อัจฉรา ศรีทองผล (2538 : 61) ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานในระดับดี 5 ด้าน คือ อาคารสถานที่ งานบุคลากร งานวิชาการ งานกิจการนักเรียนและงานธุรการ การเงิน ส่วนความสัมพันธ์อยู่ในระดับพอใช้ ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ ครูไม่เข้าใจวิธีการวิเคราะห์หลักสูตร ขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการแนะแนว ขาดแคลนบุคลากรในบางสาขาวิชา ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการจัดทำทะเบียนวัสดุครุภัณฑ์ ขาดความร่วมมือจากชุมชน งบประมาณมีไม่เพียงพอ จากการ

ศึกษาการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ของ วัชร สกกุล ณ มรรคา (2541 : 35) พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงานตามแผนและการประเมินผลของงานทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้น งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ " มาก " ซึ่งเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ การร่วมมือกับชุมชนในพิธีทางศาสนา ประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่นและกิจกรรมพัฒนาชุมชน และการวางแผนเกี่ยวกับการสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียน ส่วนสภาพปัญหาเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผลของงานทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "น้อย" ปัญหาระดับแรก ได้แก่ งานวิชาการเรียงตามลำดับรายชื่อ ได้แก่ การจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของครูและนักเรียน และการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานของนักเรียน การวัดประเมินผลในกระบวนการเรียนการสอนของครู เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพครูและการจัดการสอนซ่อมเสริม

2.สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงานตามแผน และการประเมินผล เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก" ซึ่งมีการประเมินผลอยู่ในระดับแรก เรียงตามลำดับรายชื่อ ได้แก่ การสรุปผล การปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปีและรายงานผลตามที่ระเบียบกำหนดการประเมินผลการทำงานและนำผลไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง และการรายงานผลและประเมินผลการทำงานตามแผนจัดซื้อจัดจ้าง ส่วนสภาพปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงานตามแผน และการประเมินผลในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ซึ่งงานการวางแผนมีปัญหายุ่งยากในระดับแรก เรียงตามลำดับรายชื่อได้แก่ การเสนอคณะกรรมการโรงเรียนแต่งตั้งอนุกรรมการจัดทำนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาของโรงเรียน มีการนำเสนอร่างนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาต่อคณะกรรมการโรงเรียน และการเสนอข้อมูล ความต้องการเพื่อขอจัดตั้งงบประมาณและจัดสรรงบประมาณ และจากการศึกษา พฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ของ พิพัฒน์ ศรีสุขพันธ์ (2542 : 43) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ " มาก " โดยเฉพาะการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ การแสดงความเป็นผู้นำที่เหมาะสมและการแสวงหาและใช้ข้อมูลสำหรับการพัฒนาหน่วยงาน ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้บ่งว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริหารที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับ การศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ของ พิเชษฐ์ ศรีหารอด (2543 : ก) ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหาร

โรงเรียน อยู่ในระดับ "มาก" ทุกมาตรฐาน ที่สำคัญ ได้แก่ (1) สนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา (2) จัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และ (3) ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนใน ด้านวัสดุ ครุภัณฑ์และด้านบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้นด้านการจัดการมีปัญหาอยู่ในระดับ "น้อย" และด้านงบประมาณ มีปัญหาอยู่ในระดับ "มาก" 3) เพื่อให้การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนดีขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนควร (1) จัดการอบรมเกี่ยวกับ มาตรฐานให้แก่บุคลากรในโรงเรียน (2) ให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และ (3) ให้บุคลากรในระดับโรงเรียนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขมาตรฐาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในด้านพฤติกรรม การปฏิบัติงานตลอดจนการให้ลำดับความสำคัญของงานแต่ละประเภทเพราะฉะนั้นในสถานภาพโดยตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษา

ด้านผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปฏิบัติการสอนเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่องานการศึกษาอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เรียน ให้เกิดรูปธรรม ดังจะเห็นได้จากการศึกษาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ของ วินัย บุญศาสตร์ (2534 : 119 - 123) พบว่า ตามทัศนะของครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้างานธุรการและการเงินของโรงเรียนประถมศึกษา จัดเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ คือ งานประชาสัมพันธ์ งานพัสดุ งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่ งานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานงบประมาณและงานการเงินบัญชี และการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร ของเอกชัย บุตรแสนคม (2539 : บทคัดย่อ) พบว่า 1. ผู้ปฏิบัติงานพัสดุโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสกลนคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานการพัสดุ ทั้งโดยส่วนรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน พบว่า ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานการพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุ ที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันและในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า 2.1.หัวหน้า เจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการปฏิบัติงานการพัสดุ โดยส่วนรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนด้านการยืมพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ ด้านการตรวจสอบพัสดุและด้านการจำหน่ายพัสดุแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษาของ สุรวุฒ มณีภาค (2541 : 83 - 84) เรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานการเงิน บัญชี และพัสดุ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนัก

งานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่การเงิน ผลการศึกษาพบว่า งานการเงินมีปัญหาน้อยที่สุด รองลงมาคือ บัญชีและพัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุ เห็นว่างานพัสดุมีปัญหาน้อยที่สุด รองลงมาคือ งานการเงินและงานบัญชีตามลำดับ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสามารถสรุปได้ว่า สถานภาพ โดยตำแหน่งของผู้ปฏิบัติการสอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในด้านการนำนโยบายสู่ภาคปฏิบัติ ตลอดจนการให้ลำดับความสำคัญของงานแต่ละประเภทเพราะฉะนั้นในสถานภาพโดยตำแหน่งของผู้ปฏิบัติการสอนย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา

ด้านผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อตัวเด็กดังจะเห็น ได้จากการศึกษาของ ยืนยง จิรัฏฐิติกาล (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครอง นักเรียนในการนำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของเอกชน จังหวัดลพบุรี ผลการ วิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่ต้องการได้รับจากโรงเรียนคือ การจัดการเรียน การสอนได้ครบตามหลักสูตรและเหมาะสมกับวัยของเด็ก จัดการเรียนการสอนโดยครูที่มีคุณวุฒิ ทางการศึกษาสูง จากการศึกษาของ วราภรณ์ นพคุณทอง (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความ คาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองคาดหวังให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมี ความรู้ความสามารถในการอ่าน การเขียน และการคำนวณโดยให้ความสำคัญวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ ส่วน ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนเกิดจาก โรงเรียนแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองรับทราบน้อย ชีรภัทร์ เจริญดี. (2542 : ก) ศึกษาการมี ส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 พบว่า 1. ด้านงานวิชาการของโรงเรียน ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วม ในโรงเรียนในระดับปานกลางและมีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับมาก 2. ด้านการบริหารของโรงเรียน ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับ ปานกลางและมีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับมาก 3. ด้านการพัฒนา นักเรียน ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมในโรงเรียนระดับปานกลางและมีความคาดหวังที่ จะเข้าไปมีส่วนร่วมในโรงเรียนระดับมาก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสามารถสรุปได้ว่า ผู้ปกครอง นักเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จต่อการจัดการศึกษาเพราะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับหาก สถานศึกษาสามารถตอบสนองความคาดหวังผู้ปกครองได้มากความสำเร็จต่อการจัดการศึกษา ย่อมมากตามสัดส่วนเพราะฉะนั้นสถานภาพของผู้ปกครองย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของ การจัดการศึกษา

ด้านเพศ เพศกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีส่วนสำคัญเนื่องจากเพศชายและ เพศหญิงมีโอกาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมต่างกัน โดยที่สังคมไทยมีค่านิยมว่าผู้ชายต้องเป็นผู้นำ ผู้หญิงต้องเป็นผู้ตาม กิจกรรมเพื่อส่วนรวมมักเป็นเรื่องของผู้ชาย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

ในการจัดการศึกษาปัจจัยด้านเพศนี้จึงน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของ กรณีศึกษา ชมดี (2524 : 65) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีส่วนสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ เพศ สอดคล้องกับ การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในประเทศไทยศึกษาเฉพาะ กรณี อำเภอลำเคียนแก้ว จังหวัดยโสธร ของ ฅม ทรัพย์เจริญ (2525 : 72) พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสามารถสรุปได้ว่า เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติ และการอบรมเลี้ยงดู วัฒนธรรมและบทบาทในสังคม เพราะฉะนั้นในกลุ่มประชาชนที่มีเพศต่างกันก็จะมีส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน

ด้านอายุ อายุกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีส่วนสำคัญเนื่องจากคนที่มีอายุแตกต่างกันย่อมมีประสบการณ์และความสามารถที่แตกต่างกัน ตามความเชื่อในสังคมไทย คนที่มีอายุมากกว่าหรืออาวุโสกว่า มักจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์หลากหลายและเป็นที่เชื่อฟังของผู้ด้อยอาวุโส ดังนั้นความแตกต่างกันในด้านอายุของประชาชนน่าจะมีส่วนที่ทำให้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากการศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของบริพันธ์ ไชยวงศ์แก้ว (2527 : 105) พบว่า พัฒนาการที่มีอายุสูงจะมีพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ดีกว่าพัฒนาการที่มีอายุน้อยกว่า สอดคล้องกับ เก็บ ศรีสง่า (2528 : 85) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านของประชาชนในเขตชนบทพื้นที่ยากจน อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์พบว่าประชาชนที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย และ จากการศึกษาของ ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533 : 62) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรอย่างมีนัยสำคัญเพราะผู้มีอายุมากขึ้นต้องการทำงานเพื่อส่วนรวมและต้องการเพื่อนเพื่อพบปะสังสรรค์ในเรื่องต่าง ๆ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร สามารถสรุปได้ว่า อายุมีผลต่อประสบการณ์ของบุคคล สังคมไทยนั้นถือว่าผู้สูงอายุควรจะได้รับเกียรติและนับถือและมีบทบาทในสังคมมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย นอกจากนั้นแล้วยังพบว่าอายุมักจะมีส่วนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สังคมจัดขึ้นด้วย

ด้านระดับการศึกษา ระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีส่วนสำคัญเนื่องจากการศึกษามีส่วนทำให้คนเกิดความคิด ความรู้จักตนเอง รู้จักชีวิตเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตัวเองอาศัยอยู่และมีส่วนร่วมอยู่ด้วยได้ดีขึ้นเนื่องจากระดับการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม แนวความคิดและความเชื่อของบุคคล คนในชนบทมักยกย่องคนที่มีความรู้และยอมปฏิบัติตามเพราะเขาถือว่า คนที่มีการศึกษาสูงย่อมจะมีประสบการณ์

ต่าง ๆ มากมายด้วยซึ่งเขาอาจจะคาดเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้กว้างกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำจึงตั้งสมมติฐานไว้ว่าระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันดังจะเห็นได้จาก การศึกษาของ โสภณ เดชมา (2524 : 40) เกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ระดับการศึกษามีส่วนทำให้ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักศึกษาวิทยาลัยครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ อรุณศรี อนันตศิริชัย (2513 : 50) ได้ศึกษาถึงภูมิหลังของครอบครัว ทางด้านการศึกษาของผู้ปกครองที่ไม่สนใจเรื่องการศึกษาของบุตรกับการมีปัญหาทางด้าน การศึกษาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สรุปผลได้ว่าผู้ปกครองขาดเหตุจูงใจและประสบการณ์ด้านการศึกษา เพราะตนเองไม่เคยได้รับการศึกษาขั้นสูงมาก่อน จึงขาดความกระตือรือร้นและมองไม่เห็นความจำเป็นที่จะสนับสนุนลูกหลาน ส่วน ฉำน วุฒิกรรมรักษา (2526 : 52) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำกว่า

สรุป จึงตั้งสมมติฐานระดับการศึกษาว่า ระดับการศึกษาต่างกัน การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมต่างกัน

ด้านรายได้ รายได้กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีส่วนสำคัญเนื่องจากสิ่งที่กำหนดฐานะทางเศรษฐกิจได้ตัวหนึ่ง คือ รายได้ กล่าวคือ คนที่มีรายได้ดี หรือมีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์มากย่อมเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและคนที่มีรายได้สูงย่อมมีอำนาจที่จะทำอะไร ๆ ได้มากกว่าคนที่มีรายได้ต่ำเนื่องจากต้องคำนึงถึงเรื่องปากท้องเสียก่อนเรื่องส่วนรวมซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มาทีหลัง ดังนั้น รายได้อาจจะเป็นตัวกำหนดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ดังจะเห็นได้จาก การศึกษาของ สุรัสวดี พุ่มพยนต์ (2528 : 119) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนยากจน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านเขาดิน ตำบลวังน้ำลึก อำเภอ ไผ่สาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่แตกต่างกัน และจากการศึกษาของ ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533 : 62) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมจะมีเวลาในการเข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ของตนเองในทางชื่อเสียง หรือ เป็นที่ยอมรับนับถือและยกย่องในสังคม

ดังนั้น จึงตั้งสมมติฐานได้ว่า รายได้ย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สฤณี มินทะ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในสังคมไทย : แนวคิด ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในอนาคต ผลการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษาในอนาคตต้องตั้งอยู่บนหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนสามารถมีส่วนกำหนดรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยรัฐต้องลดบทบาทควบคุมลงมาเป็นการสนับสนุนและประชาชนเองต้องตระหนักถึงศักยภาพของตนและผลักดันตัวเองให้เข้าไปมีส่วนร่วมทั้งในเรื่องของการจัดการศึกษา เรื่องอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและชุมชนของตนให้มากยิ่งขึ้น

วินัย อยู่เจริญ (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพการใช้ทรัพยากรในชุมชน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการบริหารงานวิชาการ 4 ประเภทคือ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรสังคม โดยลักษณะการใช้ ได้แก่ ขอคำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะการศึกษาจากสถานที่ การมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าและการให้นักเรียนไปร่วมกิจกรรมส่วนปัญหาอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่ที่ประสบ คือ ระยะทางอยู่ห่างไกล ทรัพยากรมีน้อย และขาดการอนุรักษ์ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ได้แก่ ขาดงบประมาณ ความไม่ปลอดภัย และขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรในชุมชน

กฤษณา ไตรศิริ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่โรงเรียนจัดมากคือ การจัดประชุมผู้ปกครอง นักเรียน และผู้นำชุมชนก่อนปิดภาคเรียน ทุกต้นปีทุกปี การให้ยืมอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ การเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณี การเชิญประชาชนมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม คือ ผู้บริหารมีงานในหน้าที่มากเกินไป ไม่มีเวลาออกไปเยี่ยมชุมชน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านอาชีพที่จะให้การแนะนำประชาชน ครูมีงานในหน้าที่มากเกินไป ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ประชาชนยากจนเข้าใจว่าการดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นหน้าที่ของครูฝ่ายเดียว

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2540 : 59) ศึกษาการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนเทศบาล พบว่ายังไม่เป็นไปตามหลักการทั้งในด้านจุดมุ่งหมาย การคัดเลือกกรรมการศึกษา ปริมาณการเข้าร่วมและการใช้ศักยภาพในด้านการบริหารยังไม่เพียงพอ ปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม มี 2 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษา และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียน การปฏิบัติงานของโรงเรียนต่อกรรมการศึกษา การปฏิบัติงานของครู ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

เสมอ นาสอน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนเพื่อชีวิตและชุมชนในจังหวัดอุดรธานี พบว่าด้านการวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้ร่วมกันวางแผนโครงการ ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น ร่วมในลักษณะการรับทราบโครงการ โดยทางโรงเรียนจะขอความร่วมมือจากชุมชนสนับสนุน ด้านการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ และแรงงานมากกว่าที่จะแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ส่วนการดำเนินงานตามแผนพบว่ามีปัญหาเรื่องขาดงบประมาณสนับสนุนและบุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และทักษะดีพอในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพแก่นักเรียนนอกจากนี้ยังมีความไม่ต่อเนื่องของการนิเทศประเมินผล ส่วนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ยังไม่มีความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นักเรียนไม่สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สมลักษณ์ ภูคำแสน (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า งานวิชาการ ชุมชนมีส่วนร่วมมากในเรื่องการจัดหาวิทยากรท้องถิ่น การจัดหาหนังสือเรียน หาทุนให้นักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรม งานอาคารสถานที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดหาสถานที่ การจัดสร้างอาคารสถานที่ การใช้อาคารสถานที่ เพื่อการประชุม ด้านงานกิจการนักเรียนชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการรณรงค์การรับนักเรียน การจัดสวัสดิการ การให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมการสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนและการเข้าร่วมในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น

สัมพันธ์ อุปลา (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า 1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับ " ปานกลาง " โดยมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนด้านอื่น ๆ ปัญหาที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่สำคัญ คือ ชุมชนเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้น สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ บุคลากรในโรงเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนและชุมชนควรมีส่วนร่วมรับรู้การตัดสินใจ กำหนดนโยบายของโรงเรียน 2. คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมในเรื่องให้ความเห็นชอบต่อแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมากกว่าด้านอื่น ๆ ปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่สำคัญคือ เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนมักไม่แสดง ความคิดเห็น ส่วนใหญ่จะคล้อยตามประธานในที่ประชุม สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ โรงเรียนต้องยอมรับความสามารถในการตัดสินใจของคณะกรรมการโรงเรียนให้มากขึ้น

ธีรภัทร์ เจริญดี. (2542 : ก) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 พบว่า 1. ด้านงานวิชาการของโรงเรียน ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับปานกลางและมีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับมาก 2. ด้านการบริหารของโรงเรียน ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับปานกลางและมีความคาดหวังที่จะเข้า

ไปมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับมาก 3. ด้านการพัฒนานักเรียน ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมใน โรงเรียนระดับปานกลางและมีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับมาก

นิคม สุวรรณทา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมทุกงานตามภารกิจอยู่ในระดับปานกลางโดยงานวิชาการที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ แนะนำให้ครูสอนเพิ่มพิเศษแก่นักเรียนนอกเวลาเรียนปกติ ต่ำสุดคือ เป็นกรรมการอนุมัติผลการเรียน จบหลักสูตร งานกิจการนักเรียนที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ แนะนำการแก้ปัญหาเฉพาะจุดในโรงเรียน ต่ำที่สุดคือ ต้องการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการอนุมัติแผนการจัดกิจกรรมนักเรียน งานบุคลากรที่มีความต้องการสูงสุด คือ ร่วมสอดส่องดูแลเกี่ยวกับจรรยาบรรณและความประพฤติของครู ต่ำที่สุดคือร่วมเป็นวิทยากร งานธุรการที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ ร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบกำกับติดตามการใช้จ่ายเงินที่ชุมชนบริจาคให้โรงเรียน ต่ำที่สุดคือ ต้องการมีส่วนร่วมบริจาคทรัพย์สินส่วนตัวให้แก่ทางโรงเรียน งานอาคารสถานที่ที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ แนะนำการปรับปรุงบริเวณโรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามร่มรื่น ต่ำที่สุดคือ ต้องการมีส่วนร่วมแนะนำการวางแผนจัดสร้าง การใช้ประโยชน์การรื้อถอนอาคารเรียน งานความสัมพันธ์ชุมชน ที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ ช่วยเสนอปัญหาและความต้องการของโรงเรียนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ต่ำที่สุดคือ แนะนำการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีหลายปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาหลายด้านในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศักยภาพของชุมชนตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้ทักษะในวิชาชีพการบริหารงานตามนโยบายยังไม่เอื้อให้เกิดศักยภาพอย่างเพียงพอต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยของต่างประเทศ ที่ได้ทำการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา เช่น

อเมนู เทคกา (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2537 : 185 ; อ้างอิงจาก Amenu - Tekaa 1988 : 1626-A) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวอินเดียในประเทศแคนาดาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาซึ่งผลวิจัยพบว่าการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จในชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งการจัดการศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จ

เออดดี้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2537 : 185 ; อ้างอิงจาก Abdel Hady. 1990 : 3276-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ ได้แสดงให้เห็นว่า

การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตยจำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจะกำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับสถานศึกษาประเด็นหรือกิจกรรมที่ประชาชนควรจะมีส่วนร่วม

ซูเลอร์ (เสริมศักดิ์ วิชาสารณ์. 2537 : 185 ; อ้างอิงจาก schuler. 1990 : 2595-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินนิโซตา สหรัฐอเมริกา โดยศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลปรากฏว่าการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร ปัญหาการมีส่วนร่วม ได้แก่ ระดับของการเข้าร่วม การเข้าร่วมเพียงเรื่องเดียว การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมดขาดข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นต้น

เออเดลแจค (Erdeljac. 1985 : 3250-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระหว่างศึกษาธิการกับประธานสหภาพครูของโรงเรียนรัฐบาลในรัฐเพนซิลวาเนีย ได้ระบุองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมที่ศึกษาได้แก่ 1) อำนาจการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจ 2) ความสัมพันธ์ของบุคลากรกับข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจ 3) อำนาจของการติดต่อสื่อสารและการจูงใจ 4) ระดับของการแสดงออกและการมีส่วนร่วมของหมู่คณะที่มีต่อการตัดสินใจ 5) คุณสมบัติของอำนาจในการตัดสินใจของแต่ละระดับต่องานที่ก่อให้เกิดคุณภาพ 6) สิทธิของสมาชิกในแต่ละระดับต่องานที่กำหนดเป้าหมาย หลักสูตร บุคลากร การเงินและบริการ 7) อำนาจของโครงสร้างงานปัจจุบันและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู ผลการวิจัยพบว่า ทั้งสองฝ่ายมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน โดยศึกษาธิการมีการรับรู้ อำนาจการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจ ความสัมพันธ์ของบุคลากรกับข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจ อำนาจของการติดต่อสื่อสารและการจูงใจ ระดับของการแสดงออกและการมีส่วนร่วมของหมู่คณะที่มีต่อการตัดสินใจ คุณสมบัติของอำนาจในการตัดสินใจของแต่ละระดับต่องานที่ก่อให้เกิดคุณภาพ สิทธิของสมาชิกในแต่ละระดับต่องานที่กำหนดเป้าหมาย หลักสูตร บุคลากร การเงินและบริการ อำนาจของโครงสร้างงานปัจจุบันและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู มากกว่าประธานสหภาพครูของโรงเรียนรัฐบาลและขณะเดียวกันศึกษาธิการมีความต้องการการมีส่วนร่วมตามโครงสร้างทางการมากกว่าความเห็นของประธานสหภาพครู

สเกลล์ (พิศดาร ดีหรั่ง. 2539: 88 ; อ้างอิงจาก Schelke. 1977 : 6936 A - 3967 A) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนหลักสูตร อันจะมีผลต่อเจตคติของครูต่อการวางแผนหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า เจตคติของครูที่มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรมากจะมีเจตคติที่ดีต่อการวางแผนหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้มากกว่าครูที่ส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรน้อย

คาวลอมบี้ (บรรจง ชมภูวงศ์. 2539 ; อ้างอิงจาก Coulombe. 1995) ได้กล่าวถึงความร่วมมือของผู้ปกครองว่า เป็นกุญแจสู่ความสำเร็จของโรงเรียน ครูซึ่งได้รับความร่วมมืออย่าง

ดีจากผู้ปกครองมักจะแสวงหาความร่วมมือจากผู้ปกครองและมักจะแนะแนวทางใดการที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ มีแนวคิด 3 ทางเกี่ยวกับเรื่องความร่วมมือของผู้ปกครอง คือ โรงเรียนมีความต้องการความร่วมมือจากผู้ปกครองโรงเรียนไม่ต้องการความร่วมมือจากผู้ปกครองและโรงเรียนต้องการความร่วมมือจากผู้ปกครองในคราวจำเป็น การกระตุ้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีเหตุผลสำเร็จอยู่ 2 ประการ ในการกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ ความร่วมมือในเชิงสนับสนุนของผู้ปกครองจะส่งผลดีให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และความร่วมมือจากผู้ปกครองในเรื่องการอาสาสมัครจะส่งผลโดยตรงต่อเป้าหมายและการสนับสนุนโครงการต่าง ๆ

โบบางโก (บรรจง ชมภูวงศ์. 2539 : 21 ; อ้างอิงจาก Bobango.) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ส่งผลดีต่อการเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ ปวราณนาที่จะช่วยลด ๑ ให้ประสบความสำเร็จในการเรียน อยากจะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับโรงเรียน และอยากจะได้รับคำแนะนำจากทางโรงเรียน โรงเรียนต้องตอบสนองความต้องการนี้ โดยจัดให้มีกิจกรรมที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพซึ่งแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน แต่ประการสำคัญกิจกรรมของแต่โรงเรียนนั้นต้องสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองให้ศึกษาและมองดูความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนให้บริการและสร้างกำนิยามสำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

แมคคลอแนน (Macdonan. 1999 : 4118 - A) ศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียน ผูกอาชีพกับการมีส่วนร่วมของธุรกิจและการศึกษาโดยใช้ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นตัวเชื่อมโยง ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการสร้างความผูกพันของโรงเรียน อันเป็นการร่วมมือกันระหว่างธุรกิจต่าง ๆ และโรงเรียนอาชีพต่าง ๆ ในรัฐโคโรลาโด เน้นการให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาซึ่งจะเป็นเส้นทางในการปฏิรูปการศึกษาในโอกาสต่อไปและในขณะเดียวกันลักษณะการทำงาน ก็จะได้รับปรับปรุงเปลี่ยนแปลงซึ่งคำถามที่ใช้ในการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของการมีส่วนร่วมใน 7 ด้านต่อไปนี้คือ 1.ความรู้ 2 ข้อมูล ข่าวสาร 3. บุคลากร 4. การจัดการ 5. ความสำคัญในการให้ความร่วมมือ 6. การทำงานเป็นทีม 7. ผลผลิตของการเปลี่ยนแปลง ผลของการศึกษาก่อให้เกิดรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายทั้ง 7 ด้านที่เชื่อมประสานในการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิควิธีการและการฝึกอบรมซึ่งนำไปสู่ระดับการเปลี่ยนแปลงที่เต็มไปด้วยความเจริญก้าวหน้า.

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน ผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 210 คนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 4,129 คน ในปีการศึกษา 2545 รวมทั้งสิ้น 4,362 คน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 587 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน ผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 210 คนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 354 คน ในปีการศึกษา 2545 ซึ่งได้มาจากโรงเรียนจำนวน 23 โรงเรียน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองนักเรียน โดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) สุ่มนักเรียนทุกโรงเรียนแยกตามชั้นเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วน และใช้ผู้ปกครองของนักเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมด 354 คน ดังรายละเอียดจากตาราง 1

ขั้นที่ 2 การสุ่มผู้บริหารสถานศึกษา โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมี จำนวน 23 คน

ขั้นที่ 3 การสุ่มผู้ปฏิบัติการสอน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้ผู้ปฏิบัติการสอนทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมี จำนวน 210 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	n1	n2	n3	n1	n2	n3	รวม
1. โรงเรียนบ้านเกาะพลอย	1	8	73	1	8	6	15
2. โรงเรียนบ้านดอนรูป	1	8	122	1	8	10	19
3. โรงเรียนบ้านอ่างทอง	1	16	461	1	16	39	56
4. โรงเรียนวัดแจ้ง	1	13	328	1	13	28	42
5. โรงเรียนวัดนาราเจริญสุข	1	8	72	1	8	6	15
6. โรงเรียนวัดสมุทราราม	1	8	100	1	8	9	18
7. โรงเรียนวัดสระเกศ	1	8	194	1	8	17	26
8. โรงเรียนบ้านป่อผุด	1	8	150	1	8	13	22
9. โรงเรียนบ้านบางรักษ์	1	8	78	1	8	7	16
10. โรงเรียนบ้านปลายแหลม	1	8	91	1	8	8	17
11. โรงเรียนบ้านหาดงาม	1	8	322	1	8	28	37
12. โรงเรียนบ้านแหลมหอย	1	7	191	1	7	16	24
13. โรงเรียนวัดบุญทริการาม	1	7	44	1	7	4	12
14. โรงเรียนวัดกุเฆทอง	1	14	417	1	14	35	50
15. โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์	1	11	370	1	11	31	43
16. โรงเรียนบ้านหน้าค่าย	1	13	240	1	13	21	35
17. โรงเรียนวัดกลาง	1	8	77	1	8	7	16
18. โรงเรียนวัดศรีมาส	1	8	43	1	8	4	13
19. โรงเรียนวัดศรีวังการาม	1	8	117	1	8	10	19
20. โรงเรียนวัดคุณาราม	1	8	93	1	8	8	17
21. โรงเรียนวัดประเดิม	1	8	157	1	8	13	22
22. โรงเรียนวัดละไม	1	11	335	1	11	29	41
23. โรงเรียนวัดสันติวาราม	1	6	64	1	6	5	12
รวมทั้งสิ้น	23	210	4,129	23	210	354	587

หมายเหตุ n1 = ผู้บริหารสถานศึกษา n2 = ผู้ปฏิบัติการสอน n3 = ผู้ปกครองนักเรียน

(ที่มา: งานอัตรากำลัง ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ สปจ.สุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2545)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับความคาดหวังการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาการเขียนแบบสอบถามจากตำราของรวิวรรณ ชินะตระกูล (2538 : 89 -92) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียนโดยจำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคาดหวังการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานี ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมมากที่สุด การมีส่วนร่วมมาก การมีส่วนร่วมปานกลาง การมีส่วนร่วมน้อย การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ของการจัดการศึกษา 4 ด้าน จำนวน 51 ข้อ ได้แก่

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านงบประมาณ
3. ด้านบุคลากร
4. ด้านบริหารทั่วไป

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับความคาดหวังการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการ

3.2. สร้างข้อคำถามในแต่ละตอนตามนิยามปฏิบัติการ

3.3. แล้วนำเสนอ ต่อประธานกรรมการกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์

3.4. นำแบบสอบถามที่ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโทตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้อง

3.5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับ โรงเรียนบ้านโกลกหล้า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 50 คน ซึ่งมีใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) แล้วเลือกข้อที่มีค่า r ตั้งแต่ .2 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามจำนวน 51 ข้อ ซึ่งมีค่า r ระหว่าง .4292 ถึง .7962

3.6. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทดสอบ ด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9765 และรายด้านประกอบด้วยด้านวิชาการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9323 ด้านงบประมาณได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9439 ด้านบุคลากรได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9395 ด้านบริหารทั่วไปได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9130

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒไปยังหัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและ ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและ ผู้ปกครองนักเรียน

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตรวจ แบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 587 ชุด ด้วยตนเอง และได้แบบสอบถามคืน 587 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมดและทุกชุดมีความสมบูรณ์

5. การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล

5.1. การจัดทำข้อมูล

5.1.1. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการ ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 และ ตอนที่ 2

5.1.2. แยกแบบสอบถามออก เป็นกลุ่มตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน

5.1.3. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ดังนี้

การให้คะแนน ได้กำหนดคะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) โดยกำหนดค่าคะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

มีความคาดหวังมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

มีความคาดหวังมาก ให้ 4 คะแนน

มีความคาดหวังปานกลาง ให้ 3 คะแนน

มีความคาดหวังน้อย ให้ 2 คะแนน

มีความคาดหวังน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

5.2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.2.1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 มาหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

5.2.2. ศึกษาความคาดหวังการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 แล้วเทียบเคียงกับเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2541 : 96 -99) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลความหมายว่า มีความคาดหวังมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลความหมายว่า มีความคาดหวังมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลความหมายว่า มีความคาดหวังปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.00 แปลความหมายว่า มีความคาดหวังน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลความหมายว่า มีความคาดหวังน้อยที่สุด

5.2.3.การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้สถิติ t – test

5.2.4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตาม อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ใช้สถิติ t-test

5.3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.3.1. หาค่าความถี่และค่าร้อยละ

5.3.2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.3.3. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3.4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α - Coefficient) ของครอนบาค(Cronbach)

5.3.5. ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
SPSS/FW⁺ (Statistical Packager for Social Science for Windows Version)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีตามความคาดหวังของผู้บริหาร จำนวน 23 คน ผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 210 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 354 คน รวมทั้งสิ้น 587 คน เพื่อความเข้าใจในการแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเสนอสัญลักษณ์และอักษรย่อต่อไปนี้

n = จำนวนตัวอย่าง

$\bar{X}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t = สถิติที่ใช้ทดสอบใน t – distribution

p = ความน่าจะเป็น (probability) ของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ

$*$ = ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีตามความคาดหวังของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน ผลการวิเคราะห์ นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ
2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป โดยใช้สถิติ t – test

4.เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตาม อายุ รายได้ เพศและระดับการศึกษาวิเคราะห์โดยหาค่า t-test

1. จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

การเสนอจำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		
ผู้บริหารสถานศึกษา	23	3.9
ผู้ปฏิบัติการสอน	210	35.8
ผู้ปกครองนักเรียน	354	60.3
รวม	587	100.00
2. เพศ		
ชาย	147	41.50
หญิง	207	58.50
รวม	354	100.00
3. อายุ		
อายุน้อยกว่า 26 ปีและอายุมากกว่า 51 ปี	52	14.69
ระหว่าง 26 – 50 ปี	302	85.31
รวม	354	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	259	73.16
ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี	95	26.84
รวม	354	100.00
5. รายได้		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	181	51.13
10,001 – 20,000 บาทและมากกว่า 20,001 บาท	173	48.87
รวม	354	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 ครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 ผู้ตอบส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 อายุระหว่าง 26 – 50 ปี จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 85.31 ส่วนมากมีความรู้ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 73.16 ส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 51.13 รายได้ 10,001 – 20,000 บาทและมากกว่า 20,001 บาท จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 48.87

2. ผลการวิเคราะห์ตามความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียน

การเสนอผลการวิเคราะห์ตามความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียน ปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอน กับผู้ปกครองนักเรียน โดยรวม จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้าน	ผู้บริหารสถานศึกษา		ผู้ปฏิบัติการสอน		ผู้ปกครองนักเรียน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ความคาดหวัง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ความคาดหวัง
1. ด้านวิชาการ	4.35	.49	มาก	.65	2.90	.75	ปานกลาง	3.19 .81
2 ด้านงบประมาณ	4.26	.69	มาก	.71	2.66	.90	ปานกลาง	2.95 .92
3. ด้านบุคลากร	4.43	.59	มาก	.68	2.79	.87	ปานกลาง	3.10 .90
4. ด้านบริหารทั่วไป	4.39	.50	มาก	.65	2.84	.80	ปานกลาง	3.11 .55
รวม	4.30	.56	มาก	.61	2.87	.78	ปานกลาง	3.15 .81

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน มีความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณตามลำดับ ผู้ปฏิบัติการสอนมีความคาดหวัง ในการเข้ามามีส่วนร่วมของ ชุมชนมากในด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ และระดับปานกลางในด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร สำหรับผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนปานกลางทุกด้าน

3. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนกับ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป โดยใช้สถิติ t - test ดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนกับ ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา โดยการ หาค่า t -test

ความคาดหวังการเข้ามา มีส่วนร่วม	ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอน n = 233		ผู้ปกครองนักเรียน n = 354		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านวิชาการ	50.94	8.83	36.79	11.20	17.042*	.000
2. ด้านงบประมาณ	40.97	9.35	29.10	10.50	13.981*	.000
3. ด้านบุคลากร	45.76	9.32	32.81	11.26	15.152*	.000
4. ด้านบริหารทั่วไป	44.02	7.97	31.45	9.96	16.902*	.000
รวม	181.69	32.22	130.15	40.15	17.172*	.000

* $p < .05$

จากตาราง 4 แสดงว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอน กับ ผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมพบว่า มีความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

4. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามเพศ

การเสนอผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามเพศ
ปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามเพศ
โดยการหาค่าที่ $t - test$

ความคาดหวังการเข้ามา มีส่วนร่วม	เพศชาย n = 147		เพศหญิง n = 207		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านวิชาการ	35.39	10.87	37.77	11.36	- 1.976 *	.049
2. ด้านงบประมาณ	27.99	10.36	29.89	10.56	- .682	.093
3. ด้านบุคลากร	31.87	11.34	33.48	11.18	- 1.329	.185
4. ด้านบริหารทั่วไป	30.79	9.99	31.91	9.94	- 1.046	.296
รวม	126.05	39.27	133.06	40.60	- 1.624	.105

* $p < .05$

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามอายุ
 การเสนอผลเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามอายุ ปรากฏ
 ในตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติ
 t - test

ความคาดหวังการเข้ามา มีส่วนร่วม	อายุ 26-50		อายุน้อยกว่า26 และอายุมากกว่า 51		t	p
	n = 302		n = 52			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านวิชาการ	32.21	11.17	40.12	10.90	- 2.335 *	.020
2. ด้านงบประมาณ	28.27	10.14	33.96	11.31	-3.674 *	.000
3. ด้านบุคลากร	32.19	11.23	36.46	10.83	-2.549 *	.011
4. ด้านบริหารทั่วไป	30.92	9.80	34.48	10.47	-2.394 *	.017
รวมทุกด้าน	127.59	39.45	145.02	41.3	-2.922 *	.004

* p < .05

จากตาราง 6 แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเข้ามามี
 ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ได้แก่
 ด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ

6. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา

การเสนอผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาปรากฏในตาราง 7

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติ $t - test$

ความคาดหวังการเข้ามา มีส่วนร่วม	ปริญญาตรี หรือ สูงกว่าปริญญาตรี n= 95		ต่ำกว่าปริญญาตรี n= 259		t	p
	<u>—</u> x	S.D.	<u>—</u> x	S.D.		
1. ด้านวิชาการ	36.71	10.58	36.81	11.44	-.081	.935
2. ด้านงบประมาณ	29.97	9.96	28.79	10.70	.937	.349
3. ด้านบุคลากร	32.99	10.14	32.75	11.66	.190	.850
4. ด้านบริหารทั่วไป	31.47	9.13	31.44	10.27	.031	.975
รวมทุกด้าน	131.14	36.78	129.79	41.37	.295	.768

จากตาราง 7 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

7. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามรายได้

การเสนอผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามรายได้ ปรากฏในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามรายได้ โดยใช้สถิติ t - test

	ตั้งแต่ 10,000 บาทลงมา		มากกว่า 10,000 บาท			
ความคาดหวังการเข้ามา มีส่วนร่วม	n = 181		n = 173		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านวิชาการ	38.03	11.98	35.48	10.20	2.163 *	.031
2. ด้านงบประมาณ	29.35	10.27	28.85	9.66	.447	.655
3. ด้านบุคลากร	33.68	12.06	31.91	10.31	1.488	.138
4. ด้านบริหารทั่วไป	32.41	10.50	30.43	9.29	1.877	.061
รวมทุกด้าน	133.48	43.04	126.67	36.68	1.603	.110

* $p < .05$

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานีตามความคาดหวังของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียนซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อที่จะนำเสนอไว้ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมุติฐาน
3. วิธีการวิจัย
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป

3. เพื่อเปรียบเทียบ ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้

2. สมมุติฐาน

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านบริหารทั่วไปแตกต่างกัน

2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกันย่อมมีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน

3. วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน ผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 210 คนและผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 4,129 คนในปีการศึกษา 2545รวมทั้งสิ้น 4,362 คน ซึ่งได้มาจากโรงเรียนจำนวน 23 โรงเรียนซึ่งการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองนักเรียน โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยของการสุ่มและการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากแต่ละโรงเรียนตามสัดส่วน ได้ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมด 354 คน

ขั้นที่ 2 การสุ่มผู้บริหารสถานศึกษา โดยสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมี จำนวน 23 คน

ขั้นที่ 3 การสุ่มผู้ปฏิบัติการสอน โดยสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้ผู้ปฏิบัติการสอนทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมี จำนวน 210 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยได้รับความเห็นชอบและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญเพื่อสอบถามความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9765

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 587 ชุด ด้วยตนเอง และได้แบบสอบถามคืน 587 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมดและทุกชุดมีความสมบูรณ์ นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบแต่ละกลุ่มตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียนแล้วนำแบบสอบถามตอนที่ 1 มาหาค่าความถี่และค่าร้อยละและ ตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดให้แล้วเทียบกับเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ของ วิเชียร เกตุสิงห์ เพื่อหาความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมและโดยการให้คะแนน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตาม อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ โดยใช้สถิติ t - test

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW⁺ (Statistical Packager for Social Science) for Windows Version)

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏผลโดยสรุป ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 ครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 ผู้ตอบส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 อายุระหว่าง 26 – 50 ปี จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 85.31 ส่วนมากมีความรู้ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 73.16 ส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 51.13 รายได้ 10,001 – 20,000 บาทและมากกว่า 20,001 บาท จำนวน 173 คิดเป็นร้อยละ 48.87

ความคาดหวังการเข้ามามีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน โดยรวม จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครอง นักเรียน มีความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการและด้านงบประมาณตามลำดับ ผู้ปฏิบัติการสอนมีความคาดหวังมากในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ส่วนด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ มีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนปานกลางสำหรับผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านบริหารทั่วไป ด้านบุคลากรและด้านงบประมาณตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา โดยการหา ค่า t-test พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนกับผู้ปกครองนักเรียน มีความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามเพศ โดยการหา ค่าที่ t – test พบว่าผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นมีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติ t - test พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุวัยทำงาน มีความคาดหวังต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างจากวัยไม่ทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ได้แก่ ด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านบุคลากรและด้านงบประมาณตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติ t - test พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามรายได้ โดยใช้สถิติ t - test พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นมีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

5. อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลแยกเป็น 3 หัวข้อ คือการอภิปรายผลเพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ตามลำดับ

1. การอภิปรายผลเพื่อตอบความมุ่งหมาย การศึกษาความคาดหวัง ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป มีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน ($\bar{x} = 3.15$) แต่เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่ามีความคาดหวังแตกต่างกันซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา มีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากทุกด้าน ส่วนผู้ปฏิบัติการสอนมีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากในด้านวิชาการและด้านบริหารทั่วไป ส่วนด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากผลจากการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นข้อแตกต่างซึ่งอาจมีสาเหตุเกี่ยวกับระดับความรับผิดชอบที่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ดังจะเห็นได้จากข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มีจุดเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดอย่างชัดเจนให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปให้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาให้รับผิดชอบตัดสินใจและดำเนินการกิจการต่าง ๆ โดยตรง (มาตรา 39) ดังนั้น

ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจต่าง ๆ ภายใต้การดำเนินการบริหารที่ประกอบ ด้วยองค์คณะบุคคลหรือที่เรียกตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่า คณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงส่งผลให้ความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหาร การสอนเปลี่ยนไปด้วยตามบทบาทและหน้าที่ดังกล่าวขณะที่ผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวัง ในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้มีอำนาจมากกว่าย่อมมีความคาดหวังมากกว่าแต่โดยทั่วไปผู้ปกครองนักเรียนไม่มี อำนาจ ซึ่งจากการศึกษาของศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 226) กล่าวว่าลักษณะของการมี ส่วนร่วมที่ลดหลั่นเหลื่อมล้ำกันขึ้นอยู่กับอำนาจและทรัพยากรของแต่ละกลุ่มคนมีอยู่ขณะที่ ประชาชนทั่วไปที่ไม่มีอำนาจและถูกจัดอยู่ในฐานะลูกบ้านจะมีส่วนร่วมเป็นแบบผู้ให้ การสนับสนุนหรือร่วมือหรือมาร่วมงาน ซึ่งการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มคนในแต่ละภาคส่วน ของชุมชนไม่มีความเสมอภาคกัน เช่นเดียวกันกับ ผู้ปกครองนักเรียนของอำเภอเกาะสมุยฐานะ ความเป็นอยู่ส่วนหนึ่งไม่ดีพอถึงแม้จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากการศึกษาของพิศมัย จารุจิตติพันธ์ (2536 : 5 - 7) พบว่าระดับรายได้ของประชาชน 2 กลุ่ม ในเกาะสมุย ครั้วเรือน ที่มีอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าครั้วเรือนที่ไม่มีอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเกาะสมุย ไม่สามารถส่งผลให้เกิดการ กระจายรายได้อย่างทั่วถึงเท่าที่ควรและโดยเฉพาะปัญหาปรากฏการณ์การจ้างแรงงานต่างถิ่น ในสัดส่วนสูงกว่าแรงงานท้องถิ่น เป็นผลเนื่องจากคนในท้องถิ่นขาดความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะที่เหมาะสมในการทำงานในธุรกิจใ่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และมี ผลการวิจัยที่สรุปว่า"การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่งผลให้การกระจายรายได้ของกลุ่ม ครั้วเรือนในพื้นที่ที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในระดับสูง มีความไม่เท่าเทียมกันมากขึ้น ในขณะที่ครั้วเรือนทั้ง 2 กลุ่ม มีรายได้ที่แท้จริงลดลงโดยมีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพสูงขึ้น" จึง เป็นเหตุผลหนึ่งของการละทิ้งถิ่นฐานเดิมของคนในท้องถิ่นดังนั้นฐานะความเป็นอยู่จึงเป็นส่วน สำคัญต่อความเชื่อมั่นของบุคคลซึ่งศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542:227)กล่าวว่าความจริงประชาชน ใน ชุมชนต้องการและมี ศักยภาพที่จะร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาแต่ประชาชนได้ ถูกกระทำให้เชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับ โรงเรียนในการ จัดการศึกษาทำให้ชุมชนถูกปฏิบัติจากระบบราชการเสมือนหนึ่งไม่มีความสามารถที่จะเข้ามามี ส่วนร่วมกับระบบราชการในการพัฒนา ดังนั้นคงจะเป็นด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ความคาด หวังในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากทุก ด้าน

2. การอภิปรายผลเพื่อตอบความมุ่งหมาย ในการเปรียบเทียบความคาดหวังของ ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้ปฏิบัติการสอน กับ ผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และ ด้านบริหารทั่วไป

ผลจากการวิจัยพบว่าโดยรวมและทุกด้านมีความคาดหวังต่อการเข้ามามีส่วน ร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลจาก การศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดว่าผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้ปฏิบัติการสอน กับ ผู้ปกครองนักเรียน มีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไปแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยใช้ แนวคิดของ ซูเกียร์ติ ภัยลี (2536 : 19 -21) โคเฮน และ อัลฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977 :7 - 26) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ สถานภาพทางสังคมและสถานภาพการ ทำงานดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้สถานภาพทางสังคมและการทำงานที่บุคคลเหล่านั้นครอบครอง อยู่ เป็นผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงที่ก่อให้เกิดผลทางการศึกษาแก่เด็กคือผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้ปฏิบัติการสอน ส่วนผู้ที่รับผลของการจัดการศึกษาคือ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีนักเรียน อยู่ในปกครอง จากสถานภาพทางสังคมและการทำงานที่บุคคลเหล่านั้นครอบครองอยู่ทำให้ ความคาดหวังในแต่ละสถานภาพมีความแตกต่างกันซึ่งสถานภาพทางตำแหน่งในสังคมอันมีผล มาจากผู้ที่มีการศึกษาดีประกอบอาชีพดีและทำงานดีจะมีความคาดหวังในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สูงตามระดับทางสถานภาพทางสังคมและการทำงานที่บุคคลเหล่านั้นในสังคมของคนนั้น ๆ อยู่ อันเป็นมูลเหตุหนึ่งที่มีผลต่อความคาดหวังการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ สูงตามไปด้วยซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุจินต์ ดาววีระกุล (2527 : บทคัด ย่อ) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ศึกษา เฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่น ระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2527 พบว่า ตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้านมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการพัฒนาหมู่บ้าน และเช่นเดียวกันกับ วัลลภ เสือดี (2535 : 66-76) ศึกษาเรื่องการมี ส่วนร่วมของประชาชนในโครงการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรในรูปหมู่บ้านป่าไม้ ป่าห้วยทับเสลา ห้วยคลองควาย อำเภอสาสนัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ตำแหน่งในสังคมมีความสัมพันธ์กับ การเข้าร่วม กิจกรรมของโครงการและขณะเดียวกันวันดี จินสวัสดิ์ (2540:84 -94) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้:ศึกษากรณีหมู่บ้านป่าไม้ท่ากะบาก อำเภอ เมือง จังหวัดสระแก้ว พบว่าสถานภาพในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมซึ่งในส่วนของ ผู้ปกครอง มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยของสัมพันธ์ อุปลา (2541:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับ " ปานกลาง "

3. การอภิปรายผลเพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้

ผลจากการวิจัยพบว่าผู้ปกครองนักเรียนที่มี เพศ อายุ รายได้แตกต่างกันมีความคาดหวังต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดว่าผู้ปกครองนักเรียน มีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานีในด้านวิชาการด้านงบประมาณด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไปแตกต่างกัน มีเพียง ระดับการศึกษา เท่านั้นที่ผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกันซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคิดของซูเกียรติ ภัยลี (2536 : 19 -21) โคเฮน และ อัลฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff. 1977 : 7 - 26) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมรวมทั้งแนวคิดของ เบอร์เกอร์ (Berger. 1995 : 255 - 261) กล่าวว่า ผู้ปกครอง ชุมชนและ โรงเรียนจำเป็นต้องมีการร่วมมือกันใน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นข้อกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้แต่ผลของการวิจัย กลับไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในปัจจัยระดับการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของรัฐในส่วนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 บัญญัติว่า การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับในเรื่อง (1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม และ มาตรา 25 บัญญัติว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ และมาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมและศักยภาพ รวมทั้ง มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและ

สถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน ซึ่งแนวนโยบายของรัฐก็รื้อฟื้นทั้งความเฟื่องฟูยุคข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมีผลต่อความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ บุญยิ่ง โหมดเทศ (2530 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นศึกษาเทศบาลเมืองชุมพร ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ปรากฏผลการวิจัยขัดแย้งกับงานวิจัยของ จรรยา สุวรรณทัต (2522 : 48) ได้ศึกษาปัญหาที่ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน เพราะผู้ปกครองขาดการศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ทำให้เกิดการละเลยเด็ก ขาดความสนใจ ความสามารถและความกระตือรือร้นที่จะช่วยเด็กทางการเรียนและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและจากผลการวิจัยของ ฉอาน วุฒิกรรมรักษา (2526 : 52) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคุ้งพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และจากงานวิจัยของ โสภณ เดชมา (2524 : 40) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ระดับการศึกษามีส่วนทำให้ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักศึกษาวิทยาลัยครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับแนวคิดของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542 : 38) ที่กล่าวว่า ความเจริญพัฒนาของชุมชนใด ๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญนั่นคือระดับการศึกษาของบุคคลในชุมชนนั้น ส่วนเพศ ของผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันย่อมมีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาต่างกันสอดคล้องกับการศึกษาของกรรณิกา ชมดี (2524 : 65) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีส่วนสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ เพศ และสอดคล้องกับ ถม ทรัพย์เจริญ (2525 : 72) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในประเทศไทยศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง ในด้านอายุ ของผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุที่แตกต่างกันย่อมมีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาแตกต่างกันสอดคล้องกับ งานวิจัยของบริพันธ์ ไชยวงศ์แก้ว (2527 : 105) ได้

ศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน พบว่า พัฒนาการที่มีอายุสูงจะมีพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ดีกว่าพัฒนาการที่มีอายุน้อยกว่า และเช่นเดียวกับงานวิจัยของ เก็บ ศรีสง่า (2528 : 85) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านของประชาชนในเขตชนบทพื้นที่ยากจน อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ประชาชนที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย และเช่นเดียวกับการศึกษาของ ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533 : 62) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรอย่าง มีนัยสำคัญเพราะผู้มีอายุมากขึ้นต้องการงานเพื่อส่วนรวมและต้องการเพื่อนเพื่อพบปะสังสรรค์ในเรื่องต่างๆ เช่นเดียวกับรายได้ของผู้ปกครองนักเรียนที่มีรายได้ที่แตกต่างกันย่อมมีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุรวดี พุ่มพยนต์ (2528 : 119) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนยากจน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านเขาดิน ตำบลวังน้ำลึก อำเภอ ไพศาล จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่แตกต่างกัน และจากการศึกษาของ ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533 : 62) พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มทั้งนี้เนื่องจากผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมจะมีเวลาในการเข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่ม เพื่อผลประโยชน์ของตนเองในทางชื่อเสียง หรือ เป็นที่ยอมรับนับถือและยกย่องในสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อไปนี้ ผู้วิจัย ได้พิจารณาจากผลการวิจัย โดยเลือกประเด็นที่มีความสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องและน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษาในภาพรวม ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประกอบในการตัดสินใจได้ โดยแบ่งเป็นข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1.1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ควรพิจารณานำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับระบบบริหารจัดการของโรงเรียนให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2. หน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิจารณาผลการวิจัยครั้งนี้ในการเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงดังกล่าว

1.3.สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาได้ตรงกับความต้องการของผู้ปกครอง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1. ควรมีการศึกษาวิจัยในทำนองเดียวกับงานวิจัยนี้ในท้องถิ่นอื่นที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคมคล้ายคลึงกับเกาะสมุยเพื่อเป็นกรณีศึกษาหลาย ๆ แห่ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำผลสรุปที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.2. ควรมีการศึกษาวิจัยในทำนองเดียวกันนี้ซ้ำในเกาะสมุย เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี ซึ่งจะทำให้ได้ผลสรุปที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษามากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกอร ยศไพบุลย์. (2542). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. (เอกสารอัดสำเนา).
- กมล สุดประเสริฐ. (2541). *รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ...
ประเด็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- กรรณิกา ชมดี. (2524). *การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ : ศึกษา
เฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*.
ปริญญาานิพนธ์. สส.ม.(สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กฤษณา ไตรศิริ. (2538). *การศึกษาการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุม
ชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา*. ปริญญาานิพนธ์. ศศ.ม.(การ
บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่าย
เอกสาร.
- การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, สำนักงาน. (2544). *ข้อมูลงานอัตรากำลัง ฝ่ายการเจ้าหน้าที่
ที่ ประจำปี 2544*. เอกสารอัดสำเนา.
- การประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย. สำนักงาน. (2541). *แผนยุทธศาสตร์ 2541 - 2544*. เกาะสมุย :
อัดสำเนา
- การประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย.สำนักงาน. (2542). *รายงานการจัดการศึกษาประจำปี 2542*.
เกาะสมุย : อัดสำเนา
- การประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย.สำนักงาน. (2543). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2542*.
เกาะสมุย.: อัดสำเนา.
- กิติมา ปรีดีดิลก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ
: อักษราพิพัฒน์.
- เก็บ ศรีสง่า. (2528). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่อ่านหนังสือพิมพ์
ประจำหมู่บ้านในเขตชนบทพื้นที่ยากจน อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์*. ปริญญา
านิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- เกียรติศักดิ์ เรือนทองดี. (2536). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์นิคมอำเภอกองคาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญาณิพนธ์.ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. สำนักงาน ฯ
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2528). ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง.โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2532). มาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2539). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 กรุงเทพฯ : สำนักงาน ฯ
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2544). แนวคิดและประสบการณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด .
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). การพัฒนานโยบายการยกย่องครู. กรุงเทพฯ : บริษัท ที.พี. พริน จำกัด.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2522. มิถุนายน.). "สุขภาพจิตของครูในถิ่นกันดารซึ่งสัมพันธ์กับปัญหาการสอนและเจตคติที่มีต่อเด็ก," วารสารวิจัยทางการศึกษา. 9 (6) : 11.
- จินตนา ธิป็น. (2539).แนวคิด นโยบาย วัตถุประสงค์และกระบวนการการศึกษาสำหรับผู้ปกครองของสมาคมผู้ปกครองและครู. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจษฎา เสาทอง. (2537). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. ปรินญาณิพนธ์. ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และ อมรวิชัย นาคทรพ. (2539). "การปรับโครงสร้างการจัดการศึกษา ; โอกาสก้าวสู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้,"ใน การปฏิรูปการศึกษาไทย : การสร้าง

สรรค์ภูมิปัญญา. กรุงเทพฯ : อมรินทร์วิชาการและมูลนิธิสิดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

ฉอาน วุฒิชัยรักษา. (2526). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้าร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานชนบท : ศึกษากรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น ตำบลคันทวยอมอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. ปรญญานิพนธ์. สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ชูเกียรติ ภัยลี. (2536). การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจ. ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรญญานิพนธ์. ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. ปรญญานิพนธ์ จ.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ณัฐนิภา คุปรัตน์. (2537). เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการบริหารบุคคลในโรงเรียน. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.

ถม ทวีชัยเจริญ. (2525). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศไทย. ปรญญานิพนธ์ ศศ.ด. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ทองศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ. (2540). หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทรงเกียรติ ชูกำลัง. (2537). ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร. ปรญญานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

ทัศนาศวศักดิ์. (2539). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพระยะสั้นช่างอุตสาหกรรม กรมอาชีวศึกษา. ปรญญานิพนธ์ จศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ธวัช มกรพงศ์. (2537). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรภัทร์ เจริญดี. (2542). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 . ปริญญานิพนธ์ ค.ม.(ประถมศึกษา)*. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2540). *การประชาสัมพันธ์โรงเรียน*. กรุงเทพฯ : พี.เจ. พรินต์ติ้งเฮาส์.
- นิคม สุวรรณทา. (2542). *ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม.(บริหารการศึกษา)*. นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- บรรจง ชมภูวงศ์. (2539). *การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.ศูนย์วิจัยและพัฒนาภาวะผู้นำ เชียงใหม่ : มหาเชียงใหม่*.
- บริพันธ์ ไชยวงศ์แก้ว. (2523). *ศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อม)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ปฏิรูปการศึกษา. สำนักงาน. (2544). *รายงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักปฏิรูปการศึกษา.
- ประมาณ ดันทีกุล. (2538). *กระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการศึกษาและการพัฒนาชุมชนชนบท. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศึกษา)*. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2536). *วัฒนธรรมกับการพัฒนา..* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2544). *เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการประสานงานโครงการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา..
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.
- ปลัดกระทรวง.สำนักงาน.กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *รายงานการประเมินผลการจัดการศึกษา*

ขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน พ.ศ. 2543. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.สำนักงาน. (2542). สถานะการศึกษาไทยกับนานาประเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

ปัญญา แก้วกียูร และ สุภัทร์ พันธุ์พัฒนกุล. (2544). เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการประสานงานโครงการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

ปัญญา ธนะสัมบุญ. (2535). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบทและชุมชนตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานี.. ปริญญานิพนธ์. ศศ.ม.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

พิเชษฐ์ ศรีหนารณ. (2543). การศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย. ปริญญานิพนธ์. ศษ.ม.(บริหารการศึกษา). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

พิพัฒน์ ศรีสุขพันธ์. (2542). การศึกษาพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย. ปริญญานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

พิสดาร ดีหริ่ง. (2539). การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

พิสมัย จารุจิตติพันธ์. (2536). ผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจและการศึกษาในเกาะสมุย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ไพฑูรย์ เครือแก้ว. (2506). สังคมชนบทไทยและหลักพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น .

- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2525). *บทบาทโรงเรียนต่อชุมชน.เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- มัย สุขเอี่ยม. (2535). *รูปแบบการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินูญานินพนธ์การศึกษาดุขฎิบัณฑิต กศ.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (พฤษภาคม. 2540). "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาโรงเรียนเทศบาล," *วิจัยสนเทศ. 19 (3) : 54 - 59*
- ยีนยง จิรัฐติกาล. (2538). *ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนในการนำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของเอกชน จังหวัดลพบุรี. ปรินูญานินพนธ์ ศศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- ยวิวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). *การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบลิ๊อก*
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2538). *วิธีวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.*
- วรารณ นพคุณทอง. (2538). *ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชน เขตบางกอกน้อย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- วสันต์ บุญเจริญ.พ.ด.อ.. (2545, กรกฎาคม). "คนสมุย," *เมืองหลัก . 1 (2002) : 23.*
- วัชร สกุด ณ มรรค. (2541). *การศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. ปรินูญานินพนธ์. ศษ.ม.(บริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.*
- วิจิต นันทสุวรรณ, จำงค์ แรกพิณีจ. (2541). *บทบาทของชุมชนกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.*
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2541). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.*
- วินัย บุญศาสตร์. (2534).*การศึกษาปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. ปรินูญานินพนธ์. กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

ถ่ายเอกสาร.

- วินัย อยู่เจริญ. (2537). สภาพการใช้ทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. ปรินูญานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2530). ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชนข้าราชการ และผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- ศกุนต์ สายบุญลี. (2537 3 มีนาคม). "ลืมหรือยังหลักการมีส่วนร่วม," วารสารพัฒนาชุมชน. ปีที่ (ฉบับที่) : 55 - 56.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด.(พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริวรรณ วงษ์สมบัติ. (2533). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมในอำเภอสนทรายและอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (การส่งเสริมการเกษตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้. ถ่ายเอกสาร.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง (2542) คำชี้แจงประกอบ พรบ. การศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง (2539). แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระยะที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2539). "การบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน". รายงานการวิจัย.
- สถิติแห่งชาติ. สำนักงาน. (2544). สมุดรายงานสถิติจังหวัด ฉบับ พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สมพร เทพสิทธา. (2539). การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและการพัฒนาคน. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครวังเดิม กรุงเทพฯ จำกัด.

สมลักษณ์ ภูแสนคำ. (2540). การศึกษาบทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. ปรินิพนธ์. ศษ.ม. (บริหารการศึกษา).
ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

สมาน รังสิโยภุชณ. (2535). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงานกลาง.

สฤษดิ์ มินทะ. (2536). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในสังคมไทย : แนวคิด
ปัญหา อุปสรรคและแนวทางในอนาคต.. ปรินิพนธ์. ศษ.ม.(บริหารการศึกษา).
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

สัมพันธ์ อุปลา. (2541). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจังหวัดขอนแก่น. ปรินิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่าย
เอกสาร.

สุรเวศ มณีภาค (2541). ปัญหาการปฏิบัติงานการเงิน บัญชีและพัสดุของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม
(บริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่าย
เอกสาร

สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2535). " ผู้ปกครอง ครูคนแรกของลูก, " วารสารคุรุปริทัศน์ : มปท.

สุรัสวดี หุ่นพยนต์. (2528). ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชา
ชนยากจน :ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านเขาดิน ตำบลวังน้ำลาด อำเภอไพศาลี จังหวัด
นครสวรรค์. ปรินิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

เสน่ห์ จามริก. (2537). สังคมไทยกับการพัฒนาที่ก่อปัญหา. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่น
พัฒนา.

เสมอ นาสอน. (2540). การบริหารโครงการโรงเรียนเพื่อชีวิตและชุมชนในจังหวัดอุดรดิตร. ปรินิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ศษ.ม. (บริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหาร

- การศึกษา. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). *ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อคิน รพีพัฒน์. (2531). *ปัญหาการพัฒนาชนบท บทเรียนจากกรณียกบัตร โครงการพัฒนาชนบท ลุ่มน้ำแม่กลอง*. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- อัจฉรา ศรีทรงผล. (2538). *การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ม (บริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์..
- อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). *ระบบการศึกษากับชุมชน : กรอบความคิดและข้อเสนอเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). *การบริหารทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.
- เอกชัย บุตรแสนคม. (2539). *ศึกษาการปฏิบัติงานพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสกลนคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- Beerens, Daniel R. (2000). *Evaluating Teachers for Professional Growth : Creating a Culture of Motivation and Learning*. Thousand Oaks : Corwin Press.
- Berger, Eugenia Hepworth. (1995). *Parents as Partners in Education : School-Based Programs*. 4 th. Columbus. : A Simon & Schuster Company.
- Cohen, J.M. and N.T Uphoff. (1977). *Rural Participation : Concepts and Measures for Project Design,; Implementation and Evaluation in Rural Development Monograph No.2 The Rural Development Committee Center for International Studies* : Connell University.
- Epstain, J.L. (1990) *School Programs and Teacher Practices of Parent Involvement in Innercity Elementary and Middle Schools*. Borlmore. The John Hopkins Univercity Center for Reseach on Elementary and Middle Schools.

- Hoy, Wayne K. and Cecil G Miskel . (1996). *Educational Administration : Theory Research and Practice*. 5th ed. New York : McGraw - Hill.
- Krejcie ,Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970). " Determining Sample size for research Activities," *Educational and Psychological Measurement*. 30 : 607 - 610.
- Sowell, Evelys J. (1996). *Curriculum an Integrative*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Townsend, Tony. (1994). *Effective Schooling for The Community*. London : Routledge.
- Erdeljac, Charles Preston. (1985, May). "Participative Decision Making in Pennsylvania Public Schools : Perception of Superintendents and teacher Union Presidents," *Dissertation Abstracts International*. 45 (11) : 3250 - A.
- Maclonan, Susan Jean. (1999). "Stages of Concern Experienced by Business and Education Participants in Relationship to the Implementation of School - To - Career," *Dissertation Abstracts International*. 59(11) : 4118-A.
- Johnson, Patsy E and Logan Joye. (2000, July). "Effecacy and Productivity : The Future of School - Based Decision - Making Councils in Kentucky," *Journal of School Leadership*. 10(3) : 311 - 331.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือและแบบสอบถามในการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ทม 1012/ ๔๔32

วันที่ ๕๒ พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

เนื่องด้วย นายบพิตร ออมไธสง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์กิติมา ปรีดีดิถ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถัฒวาลย์ เกษมเนตร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ สลโกสม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นายบพิตร ออมไธสง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์กิติมา ปรีดีดิถ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ทม 1012/ ๔๕๓๓

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง

 เนื่องด้วย นายบพิตร ออมโรสง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์กิติมา ปรีดีดิลก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

 จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสอบถามให้ นายบพิตร ออมโรสง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์กิติมา ปรีดีดิลก หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1012/ ๘๕34

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๒ พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายบพิตร ออมไธสง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์กิติมา ปรีดีคิลก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ คร.ปัญญา แก้วกียูร เลขานุการกรมสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายบพิตร ออมไธสง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

ที่ ทม 1012/ ๔๔๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายบพิตร ออมไธสง นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์กิติมา ปรีดีดิถ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายนิวัฒน์ เวฬุการ ศึกษาโทศก 7 และ นายพรพันธุ์ศักดิ์ พาหะมาก ศึกษาโทศก 7 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายบพิตร ออมไธสง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 4936

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านโลกหล้า

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายบพิตร ออมไธสง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์กิติมา ปรีดีคิลก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ผู้ปฏิบัติการสอน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายบพิตร ออมไธสง ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์กิติมา ปรีดีคิลก)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ ๙๔๐3

97

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และรายชื่อโรงเรียนในสังกัด

เนื่องด้วย นายบพิตร ออมไธสง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์กิติมา ปรีดีติลล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ผู้ปฏิบัติการสอน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย ดังเอกสารที่แนบ ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในระหว่างเดือนธันวาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายบพิตร ออมไธสง ได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ และจะกรุณามีหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์กิติมา ปรีดีติลล หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ ใช้เฉพาะเพื่อเก็บข้อมูลทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาปริญญาโท สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วัตถุประสงค์ของแบบสอบถามชุดนี้ เพื่อต้องการทราบ เรื่อง มีส่วนร่วมในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป ในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคาดหวังของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคาดหวังของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ปกครองนักเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. แบบสอบถามด้านวิชาการ
2. แบบสอบถามด้านบุคลากร
3. แบบสอบถามด้านงบประมาณ
4. แบบสอบถามด้านบริหารทั่วไป

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะข้อมูลพื้นฐานของประชากร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ตรงกับลักษณะของท่านมากที่สุด

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
 - ☐ ผู้ปฏิบัติการสอน
 - ☐ ผู้ปกครองนักเรียน
2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
3. อายุ ☐ อายุน้อยกว่า 26 ปีและอายุมากกว่า 51 ปี ☐ อายุระหว่าง 26 - 50 ปี

4. ระดับการศึกษา ท่านจบการศึกษาระดับสูงสุด ชั้นใด

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
☐ ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี

5. รายได้ ☐ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท / เดือน

- ☐ มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท และมากกว่า 20,001 บาท / เดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคาดหวัง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้ออย่างละเอียดและพิจารณาตัดสินใจทำเครื่องหมาย ✓

ในช่องว่างทางขวามือซึ่งตรงกับความคาดหวังของท่านมากที่สุด เติมนักการให้คะแนนมีดังนี้.

- 5 หมายถึง ระดับความคาดหวังมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคาดหวังมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคาดหวังปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคาดหวังน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคาดหวังน้อยที่สุด

ข้อ	ความคาดหวังการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอนผู้ปกครองนักเรียน	ระดับความคาดหวัง				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	<u>ด้านวิชาการ</u> มีส่วนร่วมวางแผนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
2	มีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา					
3	มีส่วนร่วมในการเขียนหลักสูตรสถานศึกษา					
4	ร่วมจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน เช่น การ เข้าค่ายลูกเสือ, การทัศนศึกษา ฯลฯ					
5	ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชนเช่น ประเพณีท้องถิ่น กิจกรรม ทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์					
6	การจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาดแคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์					
7	สนับสนุนสถานที่ในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้แก่โรงเรียน					
8	การจัดหาวัสดุประกอบสาระการเรียนรู้					
9	การจัดหาสื่อการเรียนการสอน					
10	มีส่วนช่วยเหลือในการนำเครื่องมือเครื่องใช้จากท้องถิ่นมาใช้ ในการเรียนการสอน					
11	การสนับสนุนสถานศึกษาให้เป็นแหล่งวิชาการของชุมชน					

ข้อ	ความคาดหวังการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียน	ระดับความคาดหวัง				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
12	การสนับสนุนส่งเสริมให้มีการประชุมสัมมนา เรื่องการวัดผล และประเมินผลระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน					
13	การได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านวิชาการ					
14	การอำนวยความสะดวกแก่ครูเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่อง ใช้ในการจัดทำข้อสอบ					
15	<u>ด้านงบประมาณ</u> มีส่วนร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการเงิน และงบประมาณ					
16	มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ					
17	มีส่วนร่วมในการรับรู้เกี่ยวกับรายรับรายจ่ายด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง					
18	มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหารงบ ประมาณ					
19	มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบกับการตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ ในแผนประจำปี					
20	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้าน การเงิน					
21	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้าน วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ					

ข้อ	ความคาดหวังการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียน	ระดับความคาดหวัง				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
22	มีส่วนร่วมรับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัด สรรงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน					
23	มีส่วนร่วมรับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน					
24	มีส่วนร่วมแสวงหากองทุนในการช่วยเหลือนักเรียนที่ ขาดแคลน					
25	มีส่วนร่วมติดตาม ควบคุม กำกับ การบริหาร งบประมาณ					
26	มีส่วนร่วมการประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตาม แผนการใช้จ่าย					
27	<u>ด้านบุคลากร</u> เสนอแนะวิทยากรมาช่วยสอนวิชาที่ขาดแคลน เช่น วิชาภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ					
28	มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัด เลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน					
29	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคล ที่โรงเรียนต้องการ					
30	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมบุคลากร ด้านการรักษา ระเบียบวินัย					

ข้อ	ความคาดหวังการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
31	สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน					
32	มีส่วนร่วมในการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่น					
33	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร					
34	เชิญวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้					
35	จัดให้มีการอบรม สานัด การแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ เกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับเด็กในโรงเรียน					
36	ร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากร					
37	ให้การดูแลสอดส่องบุคลากรของโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่					
38	ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผล ผลการปฏิบัติงานของบุคลากร					
39	การรับทราบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียน					

ข้อ	ความคาดหวังการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียน	ระดับความคาดหวัง				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
40	<u>ด้านบริหารทั่วไป</u> ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชน ในเรื่องการพัฒนาโรงเรียน					
41	กำหนดนโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนให้ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
42	กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านธุรการของโรงเรียน					
43	พิจารณาและให้ความเห็นชอบกับโครงการที่กำหนดไว้ ในแผนปฏิบัติการประจำปี					
44	ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มหรือ ชมรม หรือ สมาคมของผู้ปกครองและศิษย์เก่า					
45	ให้ความช่วยเหลือและประสานการช่วยเหลือเพื่อแก้ ปัญหาของนักเรียนหรือโรงเรียน					
46	ร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจูงใจให้ เด็กมาเรียน					
47	มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขภายใน โรงเรียน					
48	กำหนดการใช้อาคารสถานที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้					
49	การศึกษาผลการเรียนจากสมุดประจำตัวนักเรียน					
50	ให้ความสนใจต่อเอกสารที่ได้รับจากโรงเรียน					
51	จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มาแสดงศิลปะพื้นบ้าน เพื่อให้นักเรียนเกิดการรัก ท้องถิ่นของตน					

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ตรวจความถูกต้องแบบสอบถาม

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีรายชื่อต่อไปนี้

1. ผศ.ดร.วีระ สุภากิจ ผู้อำนวยการ สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
2. ผศ.ดร.สุนันท์ สลโกสุม สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
3. ดร.ปัญญา แก้วกียูร หัวหน้าสำนักงาน ผู้ตรวจราชการ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
4. นายนิวัฒน์ เวฬุการ ศึกษาธิการ 7 ฝ่ายพัฒนานโยบายการศึกษา
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
5. นายพรพันธุ์ศักดิ์ พาหะมาก ศึกษาธิการ 7 ฝ่ายวิจัยและประเมินผล
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ค
รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. โรงเรียนบ้านเกาะพลวย
2. โรงเรียนบ้านดอนชุม
3. โรงเรียนบ้านอ่างทอง
4. โรงเรียนวัดแจ้ง
5. โรงเรียนวัดนาราเจริญสุข
6. โรงเรียนวัดสมุทราราม
7. โรงเรียนวัดสระเกศ
8. โรงเรียนบ้านบ่อผุด
9. โรงเรียนบ้านบางรักษ์
10. โรงเรียนบ้านปลายแหลม
11. โรงเรียนบ้านหาดงาม
12. โรงเรียนบ้านแหลมหอย
13. โรงเรียนวัดบุญศิริการาม
14. โรงเรียนวัดภูเขาทอง
15. โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
16. โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
17. โรงเรียนวัดกลาง
18. โรงเรียนวัดกลาง
19. โรงเรียนวัดคีรีวงการาม
20. โรงเรียนวัดคุณาราม
21. โรงเรียนวัดประเดิม
22. โรงเรียนวัดละไม
23. โรงเรียนวัดสันติวาราราม

ภาคผนวก ง
ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายบพิตร ออมโธสง
วันเดือนปีเกิด	25 เมษายน พ.ศ. 2496
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	101 / 1 ม. 3 ต.ดลิ่งงาม อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ใหญ่
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านเกาะเต่า อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	กศ.บ.(ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตมหาสารคาม
พ.ศ. 2535	น.บ. (นิติศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2546	กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ